

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

NÁKLADY NA PROVOZ DĚTSKÝCH SKUPIN

ZPRÁVA Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Vypracovalo:

Oddělení evaluací (802)
Sekce evropských fondů a mezinárodní spolupráce
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha

Kontaktní osoby:

Mgr. Tamara Zykanová, tamara.zykanova@mpsv.cz
Mgr. Kateřina Vojtíšková, Ph.D., katerina.vojtiskova2@mpsv.cz

Srpen 2020

Obsah

1. Základní cíle šetření.....	3
2. Metodika	4
2.1. Průběh šetření.....	4
2.2. Struktura datového souboru	4
2.2.1. Regionální rozložení	4
2.2.2. Velikost zařízení.....	5
2.2.3. Zřizovatelé	6
2.2.4. Veřejná versus podniková zařízení	6
2.3. Způsob vyhodnocení nákladů.....	7
2.4. Úprava datového souboru.....	8
2.4.1. Čištění položky „nájemné, energie a služby“	8
2.4.2. Čištění položky „mzdové náklady na pečující osoby“	8
2.4.3. Čištění položky „mzdové náklady na nepečující osoby“	9
2.4.4. Čištění ostatních nákladů	9
2.5. Maximální kapacita deklarovaná a reálná.....	10
2.6. Limity analýzy nákladů	10
3. Celkové měsíční náklady na jedno dítě	11
4. Měsíční náklady na jedno dítě v jednotlivých položkách	14
4.1. Náklady na nájemné, energie a služby	14
4.2. Mzdové náklady na pečující osoby.....	15
4.3. Mzdové náklady na nepečující osoby.....	17
4.4. Ostatní náklady.....	18
4.5. Porovnání nákladů za jednotlivé položky mezi různými typy DS	19
5. Minimální potřebná částka na jedno místo v dětské skupině.....	21
6. Povinné poplatky za umístění dítěte	23
7. Pečující a nepečující osoby	25
7.1. Počty pečujících osob	25
7.2. Objem hodin odpracovaných pečujícími osobami	25
7.3. Typy pracovněprávních vztahů pečujících osob.....	26
7.4. Typy pracovních pozic a pracovněprávních vztahů nepečujících osob	26
8. Provoz zařízení v souvislosti s epidemií koronaviru	29
8.1. Fungování v průběhu dubna 2020.....	29
8.2. Očekávání fungování po skončení epidemie	30
9. Závěr	31
10. Seznam tabulek, grafů a map	33
11. Příloha: Dotazník	34

1. Základní cíle šetření

Analýza nákladů na provoz dětských skupin (dále též DS) byla zpracována na základě potřeb odborů 83 (realizace programů ESF – veřejná správa, sociální inovace a rovné příležitosti) a 25 (odbor rodinné politiky a ochrany práv dětí) MPSV. Hlavním cílem předkládané analýzy je zmapovat reálné náklady na provoz dětských skupin, a vytvořit tak relevantní podklad pro rozhodování o výši příspěvku na provoz (neinvestiční výdaje) takového zařízení.

Snahou zpracovatele analýzy bylo na základě údajů poskytnutých samotnými provozovateli DS vyhodnotit veškeré náklady, které s provozem zařízení péče o děti souvisí, jako je nájemné, služby, mzdové náklady na pečující i nepečující personál, provozní náklady a vybavení. Vzhledem k tomu, že dílčí složky nákladů na provoz se mezi jednotlivými dětskými skupinami výrazně liší, je analýza zpracována právě s ohledem na ty charakteristiky, které výši nákladů významně ovlivňují. Jedná se zejména o velikost dětské skupiny (maximální kapacitu), region, v němž je DS provozována, a skutečnost, zda provozovatel hradí či nehradí nájemné, případně zda se jedná o veřejnou či podnikovou DS.

Dalším cílem bylo doplnit výsledky analýzy reálných nákladů DS o poznatky týkající se zaměstnávání osob pečujících o děti v dětských skupinách a dalšího personálu zajišťujícího provoz DS. Předmětem zájmu bylo, v jakém rozsahu a pracovní právním vztahu jsou tyto osoby obvykle zaměstnány.

Nad rámec hlavního tématu analýzy nákladů bylo cílem šetření také rámcově zjistit, jaký vliv měla mimořádná situace vzniklá v souvislosti s epidemií koronaviru na provoz dětských skupin a jaká očekávání mají zřizovatelé DS do budoucna.

Poděkování patří všem zřizovatelům, kteří se do šetření zapojili a svými odpověďmi tak přispěli k rozšíření poznání o fungování této instituce.

2. Metodika

2.1. Průběh šetření

Zjišťování reálných nákladů na provoz DS proběhlo formou plošného online dotazníkového šetření, které bylo realizováno v červnu 2020. Pro dotazování byli osloveni zástupci všech DS registrovaných v Evidenci dětských skupin MPSV (e-EDS). U zřizovatelů, kteří zajišťují provoz více dětských skupin, byly požadovány informace pouze za jednu DS, a to za tu, která byla zřízena nejdříve. Vzhledem k probíhající epidemii byly od respondentů požadovány údaje vztahující se k únoru 2020, který byl posledním měsícem před realizací šetření, v němž bylo možno považovat provoz DS za „běžný“.

Celkem bylo s žádostí o vyplnění dotazníku obesláno 794 zřizovatelů, přičemž odpovědělo 377 z nich, návratnost tedy byla 47 %. Úplné znění dotazníku je uvedeno v příloze na konci zprávy.

2.2. Struktura datového souboru

V této části je popsán výběrový vzorek, se kterým se dále pracuje v analýze, podle několika základních charakteristik – region, velikost zařízení, typ zřizovatele, typ DS (veřejná či podniková).

2.2.1. Regionální rozložení

Šetření se zúčastnila zařízení ze všech krajů a regionů České republiky (viz Tabulka 1). Největší podíl měly DS působící ve Středočeském kraji (region Střední Čechy), dále v hlavním městě Praha a v Jihomoravském kraji (region Jihovýchod). Nejmenší zastoupení měly naopak DS fungující v Karlovarském kraji (region Severozápad) a v kraji Vysočina (region Jihovýchod). S ohledem na regionální rozložení vzorek zařízení, která se zúčastnila šetření, relativně dobře odpovídá základnímu souboru všech poskytovatelů DS uvedených v Evidenci dětských skupin. Vzhledem k velmi nízkému počtu respondentů v některých krajích (úroveň NUTS 3) byla analýza zpracována na úrovni regionů soudržnosti (NUTS 2).

Tabulka 1: Struktura datového souboru podle regionu soudržnosti a kraje, v %

Region soudržnosti (NUTS 2)	Velikost vzorku	Podíl na NUTS 2	Kraj (NUTS 3)	Velikost vzorku	Podíl na NUTS 3
Praha	52	14 %	Hlavní město Praha	52	14 %
Střední Čechy	56	15 %	Středočeský kraj	56	15 %
Jihozápad	41	11 %	Jihočeský kraj	23	6 %
			Plzeňský kraj	18	5 %
Severozápad	35	9 %	Ústecký kraj	32	8 %
			Karlovarský kraj	3	1 %
Severovýchod	59	16 %	Královéhradecký kraj	19	5 %
			Liberecký kraj	24	6 %
			Pardubický kraj	16	4 %
Jihovýchod	61	16 %	Kraj Vysočina	9	2 %
			Jihomoravský kraj	52	14 %
Střední Morava	35	9 %	Zlínský kraj	18	5 %
			Olomoucký kraj	17	5 %
Moravskoslezsko	38	10 %	Moravskoslezský kraj	38	10 %
Celkem	377	100 %	Celkem	377	100 %

2.2.2. Velikost zařízení

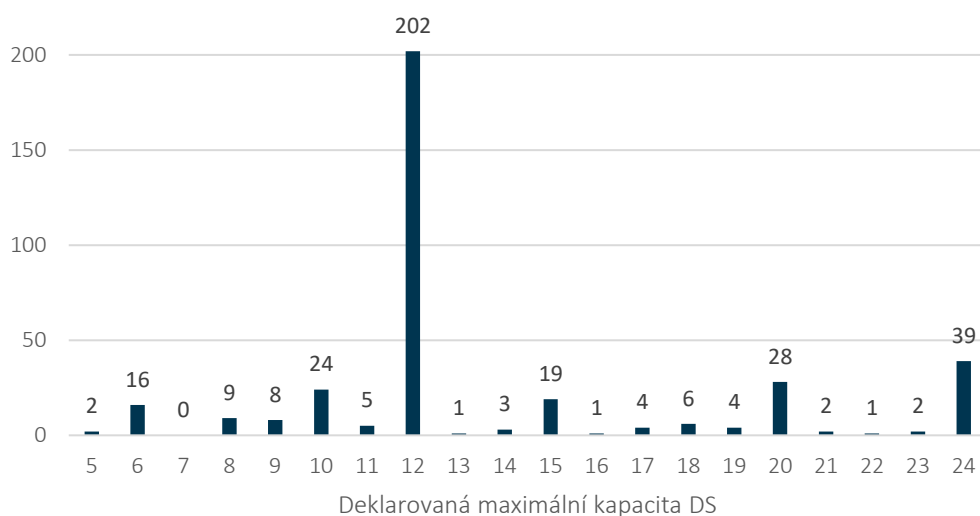
Velikost DS byla v dotazníkovém šetření zjišťována pomocí informace o maximální kapacitě zařízení. Respondenti mohli uvést libovolné číslo do 24. Kapacita dětských skupin se uvádí v Evidenci dětských skupin MPSV jako nejvyšší počet dětí, které mohou být v jeden okamžik přítomny v dětské skupině. Maximální kapacitu si určí provozovatel sám dle svých možností a požadavků, ovšem nesmí překročit 24 dětí. Krajská hygienická stanice maximální počet dětí zároveň uvádí ve stanovisku k žádosti o zápis poskytovatele služby péče o dítě v DS.

Nadpoloviční většina respondentů (53 %) uvedla jako maximální kapacitu svého zařízení 12 dětí, 10 % potom uvedlo 24 dětí (viz Graf 1). Pro účely analýzy byly na základě deklarované maximální kapacity dětské skupiny rozděleny do tří základních kategorií. Malé skupiny o maximálním počtu 6 dětí jsou ve vzorku zastoupeny v 5 %, středně velká zařízení o kapacitě 7 až 12 dětí ve vzorku tvoří většinu zařízení, 66 %, a velká zařízení s kapacitou 13 a 24 dětí jsou zastoupena v 29 %.

Tabulka 2: Struktura datového souboru podle velikosti DS, v %

Velikost DS	Velikost vzorku	Podíl
Do 6 dětí	18	5 %
7 až 12 dětí	248	66 %
13 až 24 dětí	110	29 %
Celkem	376 ¹	100 %

Graf 1: Struktura datového souboru podle maximální kapacity, počet zařízení

Tabulka 3 ukazuje, že v rámci datového souboru nejsou v regionech zařízení o různé maximální kapacity zastoupena rovnoměrně. Regiony můžeme rozdělit na dvě základní skupiny:

- Regiony s vyšším podílem velkých zařízení – Moravskoslezsko, Jihovýchod, Praha;
- Regiony s vyšším podílem středních zařízení – Severovýchod, Severozápad, Střední Čechy, Jihozápad, Střední Morava.

¹ Zařízení, u kterého byla u maximální kapacity uvedena hodnota = 1, nebylo do tabulek 2 a 3 zahrnuto.

Tabulka 3: Struktura datového souboru podle regionu a velikosti DS, v %

NUTS 2	Velikost vzorku	Velikost DS			Celkem
		Do 6 dětí	7 až 12 dětí	13 až 24 dětí	
Praha	52	4 %	56 %	40 %	100 %
Střední Čechy	56	7 %	71 %	21 %	100 %
Jihozápad	41	5 %	71 %	24 %	100 %
Severozápad	35	3 %	79 %	18 %	100 %
Severovýchod	59	3 %	81 %	15 %	100 %
Jihovýchod	61	2 %	56 %	43 %	100 %
Střední Morava	35	6 %	71 %	23 %	100 %
Moravskoslezsko	38	11 %	42 %	47 %	100 %
Celkem	376	5 %	66 %	29 %	100 %

2.2.3. Zřizovatelé

Zřizovatelem DS může být nestátní nezisková organizace (spolek, obecně prospěšná společnost, ústav, nadace nebo nadační fond, církevní organizace), příspěvková organizace, územně samosprávný celek (obec, kraj) a jím zřízená právnická osoba, firemní poskytovatel, veřejná vysoká škola, škola a školské zařízení, veřejná výzkumná organizace, profesní a podnikatelské sdružení, sociální partner či organizační složka státu. Ve více než 80 % je zřizovatelem nestátní neziskový sektor (zejména zapsaný spolek, méně často ústav nebo obecně prospěšná společnost) a v 16 % veřejný sektor (především územně samosprávný celek a příspěvková organizace).

Tabulka 4: Struktura datového souboru podle typu zřizovatele, v %

Typ zřizovatele	Velikost vzorku	Podíl
spolek	252	67 %
ústav	30	8 %
územně samosprávný celek nebo jím založená právnická osoba	28	7 %
obecně prospěšná společnost	21	6 %
příspěvková organizace	17	5 %
škola nebo školské zařízení	8	2 %
firemní poskytovatel	6	2 %
církevní organizace	5	1 %
organizační složky státu	5	1 %
nadace nebo nadační fond	3	1 %
veřejná vysoká škola	2	1 %
Celkem	377	100 %

2.2.4. Veřejná versus podniková zařízení

Z hlediska typu DS v šetření jednoznačně převažují veřejná zařízení (93 %), která poskytují své služby široké veřejnosti. Podnikové dětské skupiny, které nabízí služby pro děti svých zaměstnanců, tvoří pouze 7 % vzorku. Z 26 DS, které se označily za podnikové, je téměř polovina zařízení zřizovaná veřejným sektorem (konkrétně územní samosprávný celek, příspěvková organizace, veřejná vysoká škola, škola, organizační složka státu, 46 %). Zbytek podnikových DS ve vzorku tvoří zařízení zřízená nestátní neziskovou organizací (spolek, ústav, nadace nebo nadační fond, 31 %) a zařízení firemních poskytovatelů (23 %).

Tabulka 5: Struktura datového souboru podle typu DS, v %

Typ DS	Velikost vzorku	Podíl
Veřejná	351	93 %
Podniková	26	7 %
Celkem	377	100 %

Respondenti byli zároveň dotazováni na to, zda je provozování DS jejich hlavní činností. Šetření se ze dvou třetin zúčastnila zařízení, pro které je provozování DS jejich hlavní činností. U větších skupin stoupá podíl těch zařízení, pro která je DS hlavní činností (viz Tabulka 6).

Tabulka 6: Struktura datového souboru podle velikosti DS a toho, zda je provoz DS hlavní činností, v %

Velikost DS	DS jako hlavní činnost		DS jako vedlejší činnost	
	Velikost vzorku	Podíl	Velikost vzorku	Podíl
Do 6 dětí	9	50 %	9	50 %
7 až 12 dětí	159	64 %	90	36 %
13 až 24 dětí	85	77 %	25	23 %
Celkem	253	67 %	124	33 %

2.3. Způsob vyhodnocení nákladů

V souvislosti s provozními náklady se v šetření zjišťovaly tyto položky:

- a. měsíční náklady na nájemné, bez energií a služeb
- b. průměrné měsíční náklady na energie a služby
- c. celkové měsíční mzdové náklady na pečující osoby
- d. celkové měsíční mzdové náklady na nepečující osoby
- e. průměrné měsíční náklady na účetnictví
- f. průměrné měsíční náklady na úklid
- g. průměrné měsíční náklady na údržbu
- h. průměrné měsíční náklady na vybavení
- i. průměrné měsíční náklady – ostatní

Pro vyhodnocení nákladů na provoz dětských skupin byly zvoleny dva přístupy, tzv. horizontální a vertikální. Horizontální přístup se opírá o všechny náklady v rámci jednoho zařízení a byl zvolen k vyhodnocení celkových nákladů na jedno dítě. Vertikální přístup byl využit k vyhodnocení, jakých hodnot nabývají jednotlivé náklady a jakou měrou se podílí na celkových nákladech.

V rámci horizontálního přístupu se vyhodnocovaly souhrnné náklady na provoz každé DS a tyto náklady se podle deklarované kapacity převedly na náklady na jedno dítě. Výsledný ukazatel potom průměruje souhrnné náklady na jedno dítě ze všech DS, případně ze všech DS určité charakteristiky (např. podle velikosti). Vertikální přístup spočívá ve vyhodnocení každého nákladu zvlášť a jeho zprůměrování napříč dětskými skupinami. Výsledná hodnota potom odpovídá součtu průměrů jednotlivých nákladů.

Každý z těchto přístupů klade odlišné nároky na úpravu datového souboru. U horizontálního přístupu je nutno brát ohled na to, že celková částka se skládá z dílčích nákladů a odstranění jednoho chybného údaje vede k odstranění všech údajů za dané zařízení. Do vyhodnocení mohla být zařazena pouze zařízení s uvedenou kapacitou, bez níž nelze spočítat náklady na jedno dítě (takto bylo vyloučeno jedno zařízení).

2.4. Úprava datového souboru

Zjišťování finančních nákladů (zejména mzdových) a rozsahu odpracovaných hodin bylo ovlivněno množstvím variant, jakými zřizovatelé tuto oblast řeší; typy pracovněprávních vtažů a objem práce se mezi zaměstnanci v rámci jedné DS často liší. Dotazník byl koncipován tak, aby pokrýval všechny předpokládané varianty, a všichni zřizovatelé tak měli možnost popsat svou specifickou situaci. I přes snahu o co nejjasnější formulace se však vyskytovaly odpovědi, které byly s nejvyšší pravděpodobností vztaheny k jinému než požadovanému časovému úseku, v některých případech byly místo celkových mzdových nákladů včetně odvodů za zaměstnavatele („superhrubá mzda“) uvedeny náklady na hrubé mzdy. Vzhledem k tomu, že tyto chybně uvedené odpovědi by významně vychýlily celkové závěry, bylo před analýzou celkových i jednotlivých nákladů provedeno detailní čištění dat, které je zevrubně popsáno dále.

V rámci čištění dat byla věnována velká pozornost především nákladům na nájemné a mzdy pečujících a nepečujících osob (např. koordinátor/ka, účetní, osoba zajišťující úklid), které dohromady tvoří přibližně 90 % celkových nákladů DS.

2.4.1. Čištění položky „nájemné, energie a služby“

U těch zařízení, která platí nájemné, tvoří tato složka znatelnou část nákladů, přibližně 15 %. Proto jsme se při analýze celkových nákladů rozhodli přistoupit zvláště k vyhodnocení za zařízení, která nájemné platí, a zvláště za ta, která náklady spojené s nájmem nevykazují nebo je uvádí pouze symbolické (jsou to např. některé DS zřízené spolkem apod.). Z datového souboru bylo zřejmé, že některá zařízení vyplnila částky za nájemné a částky za energie a služby do špatných kategorií, případně tyto částky sloučila a uvedla pouze do jedné z kategorií. Z tohoto důvodu jsme vyhodnocovali celkovou částku za nájemné a energie a služby dohromady. Vyšli jsme z předpokladu, že i u zařízení, která nemusí z nějakých důvodů nájemné hradit (náklad nevzniká), náklady spojené se spotřebou energií a službami provozem nezbytně vznikají a nějaký subjekt je hradit musí. Obvyklou hodnotu těchto nákladů jsme stanovili na 6.000 Kč za měsíc (odpovídá mediánové hodnotě) a tuto částku jsme určili jako hranici, pod kterou považujeme platby za nájemné, energie a služby za symbolické. Zařízení se symbolickými platbami na nájemné, energie a služby byla z vyhodnocení celkových nákladů vyloučena byla a vyhodnocena zvláště.

V rámci vertikálního vyhodnocení bylo navíc odstraněno 5 % záznamů s minimálními a 5 % záznamů s maximálními hodnotami nájemného na jedno dítě. Zařízení, která platí pouze symbolický poplatek za nájemné, energii a služby, je v datovém souboru přibližně 15–20 %.

V dalších částech analýzy bude položka „nájemné, energie a služby“ souhrnně nazývána „nájemné“.

2.4.2. Čištění položky „mzdové náklady na pečující osoby“

Do této části vyhodnocení byly zařazeny všechny DS, u nichž nebyly chybně vyplněny mzdové náklady. Pro ověření správnosti mzdových nákladů bylo potřeba, aby byly uvedeny takové údaje, u kterých je v souladu počet pečujících osob, jimi odpracované hodiny a pobíraná mzda. Konkrétně musely případy splňovat následující podmínky:

- a) počet odpracovaných hodin na pečující osobu je maximálně 40 hodin týdně,
- b) celkový počet hodin odpracovaných všemi pečujícími osobami v dětské skupině s kapacitou nad 6 dětí v průběhu jednoho týdne je vyšší než 40 hodin²,

² Ačkoliv zákon umožňuje i nižší objem provozních hodin, pro účely analýzy reálných nákladů byla zahrnuta pouze ta zařízení, která fungují v plném provozu, neboť při částečném provozu lze předpokládat i poměrně nižší reálné náklady.

- c) superhrubá mzda nesmí být nižší než 116 Kč / hod (odpovídá minimální mzdě v roce 2020) a zároveň vyšší než 402 Kč / hod (odpovídá 50.000 Kč měsíčně hrubého).

Vzhledem k typu úpravy této položky, kdy byly odstraněny hodnoty, které se vymykaly určenému intervalu, se způsob čištění dat pro horizontální a vertikální přístup výpočtu neliší.

2.4.3. Čištění položky „mzdové náklady na nepečující osoby“

Obdobně jako u mzdových nákladů na pečující osoby bylo potřeba, aby údaje související s mzdovými náklady na nepečující osoby mezi sebou byly v souladu. Údaje musely splňovat následující podmínky:

- a) počet odpracovaných hodin na každé „nepečující“ pozici je maximálně 30 hodin týdně. Zde vycházíme z úvahy, že by bylo příliš nevhodné, aby jakoukoliv nepečující pozici (např. koordinátor/ka, účetní, úklid) zajišťovala pro 24 nebo méně dětí osoba na 75 % nebo vyšší úvazek.
- b) superhrubá mzda nesmí být nižší než 116 Kč / hod (odpovídá stanovené minimální mzdě pro rok 2020) a zároveň vyšší než 402 Kč / hod (odpovídá hrubé mzdě ve výši 50.000 Kč měsíčně).

V části mzdových nákladů na nepečující osoby obsahoval datový soubor velké množství chybně zadaných údajů, které byly pravděpodobně způsobeny nepochopením otázky, vztažením odpovědi k jinému než požadovanému časovému úseku, vztažením odpovědi k více DS jednoho poskytovatele nebo příliš hrubými odhady. Vzhledem k tomu, že celkové náklady odpovídají součtu všech dílčích nákladů, není možné chybné údaje pouze vypustit. Zároveň, pokud bychom kompletně odstranili záznamy za zařízení, která nesplňují podmínky a) a b), přišli bychom o polovinu datového souboru, což by významně limitovalo možnosti další analýzy.

Z uvedeného důvodu jsme při horizontálním výpočtu celkových nákladů za jednotlivá zařízení přistoupili k metodě limitování odlehlých hodnot, tzv. winsorizaci dat. Tato metoda je založena na nahrazení odlehlých hodnot hodnotami pravděpodobnými. U zařízení, která nesplňovala podmínky a) a b), se dále vyhodnocovaly celkové měsíční mzdové náklady na nepečující osoby a sledovalo se, zda tyto náklady spadají do intervalu hodnot (minimum až maximum), kterých nabývají u zařízení, která uvedené podmínky splňují. V případě, že do tohoto intervalu nespádaly, byly nahrazeny minimem (v případě příliš nízkých hodnot), resp. maximem (v případě příliš vysokých hodnot). Tento postup byl aplikován zvláště pro každou velikostní kategorii DS.

Při vertikálním vyhodnocení průměru za mzdové náklady na nepečující osoby pak byly všechny položky, které nesplňovaly podmínky a) a b), vypuštěny.

2.4.4. Čištění ostatních nákladů

Mezi ostatní náklady patří všechny náklady, které nejsou zahrnuty v nájemném a mzdách. Vzhledem k tomu, že některé z nich mohou být součástí nájemného nebo mezd (např. náklady na úklid mohou být zahrnuty v platbách za služby, ve mzdách nepečujících osob, ale také mohou být zajišťovány samostatně placenou službou), není možné stanovit, že je zařízení nezbytně musí mít, a pokud ano, jaká by měla být jejich předpokládaná výše. I přesto se v souboru vyskytovaly hodnoty, které byly vyhodnoceny jako velice nepravděpodobné (příliš vysoké), a proto bylo potřeba datový soubor o tyto hodnoty očistit.

V případě horizontálního přístupu, u něhož není žádoucí kvůli pochybným hodnotám odstraňovat záznamy za celou DS, byl opět zvolen přístup eliminace extrémních hodnot metodou winsorizace. V tomto případě bylo 5 % nejvyšších nenulových hodnot nahrazeno hodnotou z 95. percentilu nenulových hodnot.

V případě vertikálního přístupu, u něhož zúžení datového souboru nelimituje možnosti jeho vyhodnocení, bylo u všech položek, které spadají do ostatních nákladů, odstraněno 5 % minimálních a 5 % maximálních hodnot.

2.5. Maximální kapacita deklarovaná a reálná

Dětské skupiny se zřizují pro maximální počet 24 dětí, přičemž nejčastější počet dětí ve skupině je 12 nebo 24. S počty dětí 6, 12 a 24 pracuje také zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, který pro každou velikostní kategorii stanovuje podmínky, které musí DS splňovat. Tyto podmínky se týkají např. minimálního počtu pečujících osob, nároků na prostor apod. V rámci šetření byli zřizovatelé dotazováni na maximální kapacitu svého zařízení (viz část 2.2.2). Přibližně 70 % z nich uvedlo 6, 12 nebo 24 dětí a zbylých 30 % uvedlo jiný údaj v intervalu 5 až 23 dětí.

Na základě porovnání dalších odpovědí lze předpokládat, že někteří zřizovatelé uvedli nikoli maximální kapacitu, ale reálný počet dětí, které DS navštěvují a který se od maximální kapacity může lišit. Kapacita DS nemusí být naplněná, nebo naopak DS díky sdíleným místům využívá více dětí, než je maximální kapacita. Vzhledem k předpokladu, že se tento typ chyby týká jak nadhodnocených, tak podhodnocených údajů, jsme tuto chybu dále nevyhodnocovali a v analýze jsme používali údaj o kapacitě, který zřizovatel DS poskytl.

2.6. Limity analýzy nákladů

Před přistoupením k samotné analýze nákladů dětských skupin je nezbytné uvést metodologické a faktické limity, které je třeba následně mít na paměti zejména při interpretaci a dalším využití výsledků. Jedná se zejména o limity zvolené metodologie a výběru, které jsou dané tím, že odpovídala jen část oslovených zařízení, a to ta, která se sama dotazník rozhodla vyplnit a zvládla to v daném časovém úseku. Dále se jedná o limity datového souboru, kdy z různých důvodů nebylo vždy možné pro analýzu využít odpověď všech respondentů (příliš hrubé odhady poskytovaných údajů, zjednodušení, nadhodnocování poskytovaných údajů, omyly vzniklé nepochopením otázky, odpovědi vztažené k jiným než požadovaným časovým úsekům, překlepy apod.). Pokud by zřizovatel chybně zadal údaj o kapacitě DS, pak by tím ovlivnil všechny přepočtené náklady vztažené na jedno dítě za dané zařízení. Takovou skutečnost však nelze při práci s anonymizovaným datovým souborem odhalit. Při zvolené metodě analýzy a čištění dat, které bylo zaměřeno na eliminaci odlehlých hodnot, mohly být vyloučeny i potenciálně správné údaje.

Z uvedených důvodů je nezbytné považovat výsledky analýzy finančních nákladů DS za orientační. Výsledky šetření bude třeba dále ověřit a zaměřit se například na specifika jednotlivých zařízení, která mohou vysvětlovat extrémní hodnoty v určitých položkách, a které byly z analýzy z výše uvedených důvodů vyloučeny.

3. Celkové měsíční náklady na jedno dítě

V této části vyhodnocení se pozornost soustředí na to, jak vysoké mají jednotlivá zařízení celkové náklady na provoz v přepočtu na jedno dítě. Výsledný datový soubor pro výpočet průměrných nákladů na jedno dítě tedy obsahoval pouze ty DS, které platí nájemné, mají v souladu údaje související se mzdovými náklady na pečující osoby a zároveň uvedly maximální kapacitu. Dále byly v datovém souboru upraveny mzdové náklady na nepečující osoby a ostatní náklady (viz kapitoly 2.4.3 a 2.4.4). Po splnění všech uvedených podmínek bylo do této analýzy zařazeno 288 zařízení.

Vzhledem k různé velikosti zařízení se pro porovnatelnost celkových měsíčních nákladů hodnoty jednotlivých nákladů přepočítaly na jedno dítě dle deklarované maximální kapacity a v rámci každého zařízení se sečetly. Výsledkem jsou celkové měsíční náklady (tj. stanovené ze všech sledovaných nákladových položek) v přepočtu na jedno dítě. Tyto měsíční náklady na jedno dítě se mezi DS značně liší, hodnoty se pohybují od 5 tisíc do 23 tisíc Kč na dítě za měsíc. **Průměrná hodnota měsíčních nákladů na jedno dítě v DS činí 11 066 Kč za měsíc.**

Jako zásadní pro výši nákladů se ukázala být maximální kapacita, tedy velikost DS. Zatímco průměrná hodnota u středně velkých dětských skupin o kapacitě 7 až 12 dětí v zásadě odpovídá celkovému průměru, 11,1 tisíc Kč na jedno dítě za měsíc, u malých DS do 6 dětí je tato částka v průměru o více než 2 tisíce vyšší, činí 13,5 tisíc Kč. U velkých DS nad 12 dětí vychází v průměru nejnižší částka, 10,7 tisíc Kč na dítě za měsíc. Zjištěné údaje odpovídají předpokladu, že **čím menší DS je, tím budou náklady po přepočtu na jedno dítě vyšší** (viz Tabulka 7).

Tabulka 7: Celkové měsíční náklady na jedno dítě a na DS podle velikosti DS, v Kč

Velikost DS	Velikost vzorku	Průměrné celkové náklady	
		na dítě	na DS
Do 6 dětí	11	13 465	79 273
7 až 12 dětí	190	11 109	127 119
13 až 24 dětí	87	10 669	208 799
Celkem	288	11 066	149 965

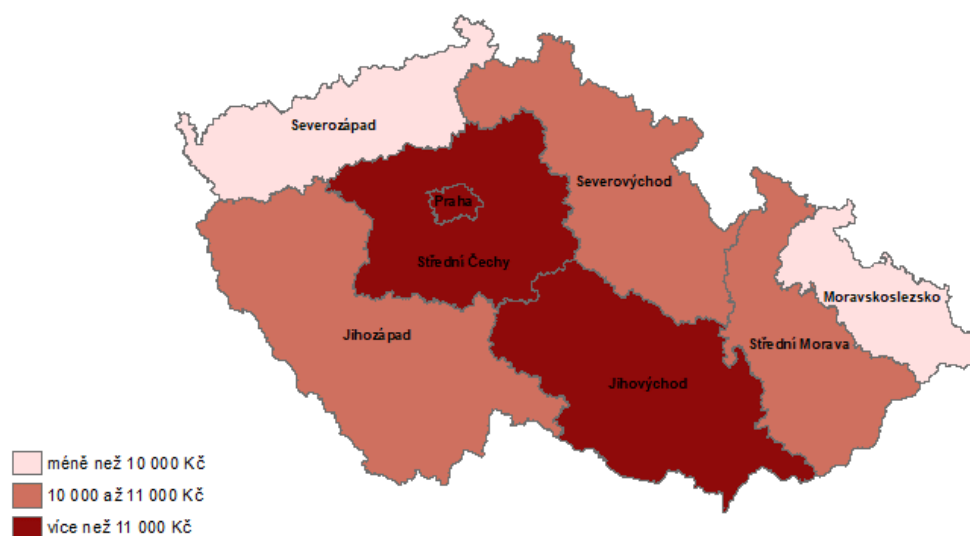
V rámci regionálního porovnání³ výsledky ukazují, že nejnižší náklady na provoz vykazují zařízení v regionech Severozápad (Ústecký a Karlovarský kraj) a Moravskoslezsko. V obou těchto regionech vychází průměrné náklady na jedno dítě v DS na necelých 10 tisíc Kč. Naopak nejvyšší průměrné náklady přesahující 12 tisíc Kč na jedno dítě v DS byly zjištěny v regionu Střední Čechy a Praha. Třetí nejvyšší náklady byly zjištěny v regionu Jihovýchod, a to ve výši 11,8 tisíce Kč (viz Tabulka 8, Mapa 1).

Tabulka 8: Celkové měsíční náklady na jedno dítě podle regionu, v Kč

NUTS 2	Velikost vzorku	Celkové náklady na dítě		
		Průměr	Minimum	Maximum
Praha	42	12 099	5 021	17 788
Střední Čechy	40	12 687	5 750	22 427
Jihozápad	31	10 901	6 766	16 700
Severozápad	26	9 831	5 625	14 556
Severovýchod	45	10 159	6 218	15 948
Jihovýchod	44	11 756	5 432	17 033
Střední Morava	28	10 205	5 917	15 417
Moravskoslezsko	32	9 923	6 100	14 500
Celkem	288	11 066	5 021	22 427

³ V rámci porovnání není zohledněno nerovnoměrné zastoupení velikostních skupin DS mezi kraji.

Mapa 1: Průměrné celkové měsíční náklady na jedno dítě podle regionu, v Kč

Při porovnání celkových nákladů podle typu DS výsledky ukazují, že průměrné náklady na jedno dítě v podnikové DS jsou přibližně o 1 tisíc Kč nižší než průměrné náklady na jedno dítě ve veřejné DS (viz Tabulka 9).

Tabulka 9: Celkové měsíční náklady na jedno dítě podle typu DS, v Kč

Typ zařízení	Velikost vzorku	Průměr	Minimum	Maximum
Podniková	14	10 165	6 870	13 077
Veřejná	274	11 112	5 021	22 427
Celkem	288	11 066	5 021	22 427

Z hlediska struktury nákladů dominují náklady na mzdy pečujících osob (58 %), dále náklady na mzdy nepečujících osob (17 %) a náklady na nájem, energie a služby (15 %). Tyto tři nákladové složky společně tvoří 90 % nákladů dětských skupin (viz Tabulka 10).

Tabulka 10: Struktura celkových nákladů na jedno dítě, v %

Typ nákladu	Podíl na celkových nákladech
Mzdové náklady na pečující osoby	58 %
Mzdové náklady na nepečující osoby	17 %
Nájem a energie	15 %
Vybavení	4 %
Účetnictví	2 %
Údržba	2 %
Úklid	1 %
Jiné náklady	1 %
Celkem	100 %

N = 288

Vzhledem k tomu, že náklady na nájemné tvoří přibližně 15 % nákladů DS, vyhodnocení celkových nákladů se ve své hlavní části opírá o data od zařízení, která nějaké nájemné platí. Pro úplnost jsme se však podívali také na celkové náklady zařízení, která nájemné neplatí, nebo jej platí pouze symbolické.

Z tohoto srovnání vychází, že DS, které nájemné neplatí, mají celkové náklady na provoz nižší přibližně o 2 tisíce měsíčně na jedno dítě, tj. cca 9,2 tisíce Kč (viz Tabulka 11), což odpovídá 83 % nákladů dětských skupin, které nájemné platí.

Tabulka 11: Celkové měsíční náklady na jedno dítě podle plateb za nájemné, v Kč

Typ zařízení	Velikost vzorku	Průměr	Minimum	Maximum
DS platí nájemné	288	11 066	5 021	22 427
Symbolické nájemné	36	9 189	5 386	17 723

4. Měsíční náklady na jedno dítě v jednotlivých položkách

V předchozí kapitole jsme na základě dat poskytnutých provozovateli dětských skupin spočítali, kolik stojí celkový provoz dětské skupiny na jedno dítě. Tato celková částka se skládá z dílčích položek, které jsou uvedeny v kapitole 2.3 pod body a. – i. Cílem následující části analýzy je rozkrýt, jakých hodnot jednotlivé položky rozpočtu DS nabývají a jaký je jejich podíl na celkových nákladech dětských skupin. Jednotlivé položky (náklady) jsou v této kapitole vyhodnocovány samostatně, bez ohledu na hodnoty dosažené v jiných položkách.

4.1. Náklady na nájemné, energie a služby

Jak bylo uvedeno v kapitole 3.1, v analýze odlišujeme zařízení, která náklady na nájemné, energie a služby (dále jen „nájemné“) platí, a ta, která nájemné vůbec neplatí, nebo platí pouze symbolické částky (do 6 tisíc Kč za měsíc, viz kapitola 2.4.1). Po úpravách uvedených výše v kapitole 2.4.1 datový soubor obsahoval 303 zařízení, která nájemné platí a se kterými se v této kapitole dále pracuje. U této části zařízení tvoří náklady na nájemné přibližně 15 % celkových nákladů a cílem této kapitoly je tyto náklady na nájemné detailně vyčíslit.

Z hlediska nákladů na nájemné je v obecné rovině logické, že čím větší kapacita DS je, tím má vyšší nároky na prostor, a tomu odpovídají i vyšší platby za nájem. Uvedený předpoklad potvrzují i výsledky analýzy našeho datového souboru. Zatímco u malých DS s kapacitou do 6 dětí činí průměrné nájemné se službami přibližně 11 tisíc Kč, u středních DS pro 7 až 12 dětí tyto položky činí již více než 18 tisíc Kč, a u největších DS dokonce přesahují 32 tisíc Kč (viz Tabulka 12). Pokud se však náklady na nájem rozpočítají na jednotlivé děti, hodnoty jeví spíše opačný trend; tj. nejvyšší částky připadají na jedno dítě umístěné v malých DS do 6 dětí, v průměru 1,9 tisíc Kč. U středních a velkých DS se průměrná jednotková částka již téměř neliší, činí shodně 1,6 tisíc Kč na jedno dítě za měsíc.

Důležité je na tomto místě podotknout, že variabilita nákladů na nájemné uváděných v šetření byla v souboru poměrně vysoká. Částky připadající na nájemné přepočtené na jedno dítě se pohybovaly přibližně od 600 Kč až do 3,1 tisíc Kč měsíčně. Hodnoty nájemného pak od částky 6 tisíc Kč⁴ až do částky přesahující 73 tisíc Kč za měsíc.

Tabulka 12: Měsíční náklady na nájemné na jedno dítě a na DS podle velikosti DS, v Kč

Velikost DS	Velikost vzorku	Průměrné nájemné	
		na dítě	na DS
Do 6 dětí	12	1 906	11 183
7 až 12 dětí	202	1 601	18 319
13 až 24 dětí	89	1 598	32 086
Celkem	303	1 612	22 080

Z hlediska regionálního rozložení nákladů na nájemné je zřejmé, že nejvyšší nájem platí zařízení v regionech Jihovýchod a Praha (v průměru 29 tisíc Kč, resp. 26 tisíc Kč za měsíc), nejnižší naopak v regionu Jihozápad (v průměru 17 tisíc Kč za měsíc), viz Tabulka 13. Obdobné výsledky vychází také při přepočtu nájemného na jedno dítě. Nejvyšší průměrná platba připadá na zařízení v regionech Jihovýchod a Praha (1,8 tisíc Kč za měsíc) a nejnižší na zařízení v regionech Moravskoslezsko, Jihozápad a Severovýchod (shodně 1,4 tisíc Kč za měsíc).

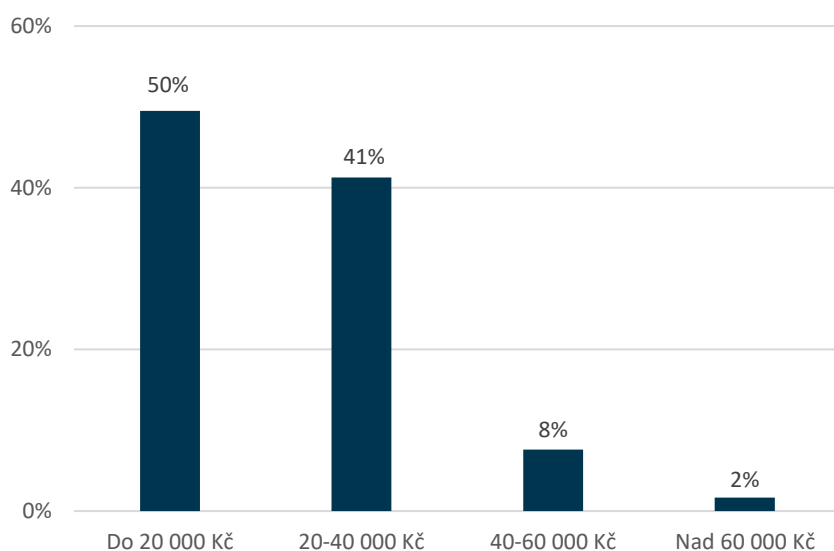
⁴ Odpovídá minimu, které jsme stanovili.

Tabulka 13: Měsíční náklady na nájemné na jedno dítě a na DS podle regionu, v Kč

NUTS 2	Velikost vzorku	Průměrné nájemné	
		na dítě	na DS
Praha	42	1 805	25 899
Střední Čechy	38	1 774	22 846
Jihozápad	31	1 449	16 870
Severozápad	29	1 535	19 502
Severovýchod	52	1 449	18 683
Jihovýchod	49	1 831	28 883
Střední Morava	29	1 507	20 756
Moravskoslezsko	33	1 428	19 915
Celkem	303	1 612	22 080

Podíváme-li se na strukturu nájemného, pak přesně polovina DS, které nějaké nájemné platí, uvádí nájemné ve výši do 20 tisíc Kč za měsíc a 41 % ve výši 20-40 tisíc Kč za měsíc. Nájemné nad 40 tisíc Kč za měsíc udává přibližně každá desátá DS, která platí nájem (viz Graf 2).

Graf 2: Struktura DS, které platí nájemné, podle celkové výše měsíčního nájemného, v %

4.2. Mzdové náklady na pečující osoby

Do zpracování této části vyhodnocení byly zařazeny všechny DS, u nichž nebyly chybně vyplněny mzdové náklady (viz kapitola 2.4.2). Celkově datový soubor po vyčištění obsahoval 324 zařízení.

V souladu s očekáváním právě mzdové náklady představují většinu celkových nákladů vynaložených na provoz DS. Samotné náklady na mzdy těch osob, které pečují o děti, tvoří téměř 60 % všech nákladů dětských skupin. Celková částka, kterou dětské skupiny potřebují na mzdy pečujících osob, dosahuje řádu několika desítek až nižších stovek tisíc Kč měsíčně a tato částka je závislá na velikosti DS. U malých DS do 6 dětí se částka pohybuje v rozmezí 20-70 tisíc Kč, u středních DS ve velikosti 7 až 12 dětí v rozmezí 35-153 tisíc Kč a u velkých DS se nachází v rozmezí 61-220 tisíc Kč. Průměrné mzdové náklady pečujících osob přepočtené na jedno dítě činí přibližně 6,5 tisíc Kč měsíčně. Obdobně jako u nákladů na nájemné i u této položky se ukazuje, že náklady mají souvislost s velikostí skupiny. Nejvyšší průměrné platby připadající na jedno dítě mají nejmenší DS do 6 dětí, a to téměř 7,5 tisíce Kč za měsíc.

Střední a velké DS vykazovaly přibližně stejné průměrné mzdové náklady na pečující osoby přepočtené na jedno dítě, a to přibližně 6,4 tisíce Kč za měsíc.

Tabulka 14: Měsíční mzdové náklady na pečující osoby na jedno dítě a na DS podle velikosti DS, v Kč

Velikost DS	Velikost vzorku	Průměrné mzdové náklady na pečující osoby	
		na dítě	na DS
Do 6 dětí	16	7 419	43 737
7 až 12 dětí	216	6 468	74 061
13 až 24 dětí	92	6 365	123 462
Celkem	324	6 486	86 591

Z hlediska regionálního rozložení průměrných mzdových nákladů připadajících na jedno dítě výsledky ukázaly nejvyšší platby v regionech Praha, Střední Čechy a Jihovýchod, kde se pohybují okolo 7 tisíc Kč za měsíc. Naopak v regionech Severozápad a Moravskoslezsko jsou tyto náklady v průměru 5,5 tisíc Kč, resp. 5,9 tisíc Kč za měsíc.

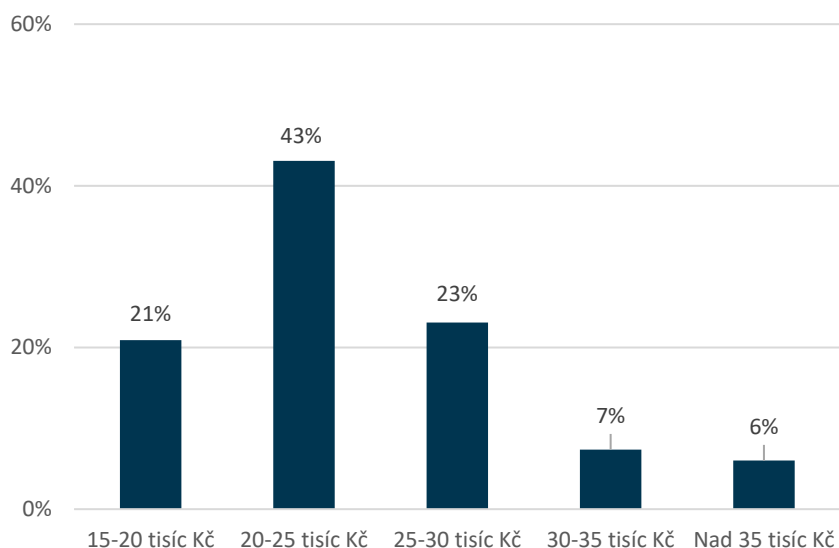
Tabulka 15: Měsíční mzdové náklady na pečující osoby na jedno dítě a na DS podle regionu, v Kč

NUTS 2	Velikost vzorku	Průměrné mzdové náklady na pečující osoby	
		na dítě	na DS
Praha	45	7 063	98 562
Střední Čechy	50	6 894	85 075
Jihozápad	34	6 590	84 928
Severozápad	28	5 474	70 131
Severovýchod	49	6 181	80 298
Jihovýchod	52	6 827	96 284
Střední Morava	32	6 335	85 382
Moravskoslezsko	34	5 910	83 576
Celkem	324	6 486	86 591

Při přepočtu na průměrnou hrubou měsíční mzdu pečujících osob, které mají plný pracovní úvazek (40 hodin za týden) vychází, že nejčastěji mají tyto osoby hrubou mzdu ve výši 20-25 tisíc Kč (43 %), necelá čtvrtina pečujících osob má dle údajů provozovatelů hrubou mzdu ve výši 25-30 tisíc Kč (23 %) a pětina pobírá hrubou mzdu ve výši 15-20 tisíc Kč hrubého (21 %). Podle poskytnutých údajů pouze 13 % pečujících osob pobírá hrubou mzdu vyšší než 30 tisíc Kč⁵ (viz Graf 3).

⁵ Dle dat ČSÚ v 1. čtvrtletí 2020 činil medián hrubých mezd 29 333 Kč, resp. 26 723 Kč u žen.

Graf 3: Struktura DS podle odhadu intervalu hrubé měsíční mzdy pečujících osob při plném úvazku, v %

4.3. Mzdové náklady na nepečující osoby

Do samostatného vyhodnocení mzdových nákladů na nepečující osoby byla zahrnuta pouze ta zařízení, u nichž údaje splňovaly podmínky stanovené v kapitole 2.4.3, tedy přiměřený počet odpracovaných hodin a přiměřená hodinová mzda. Do vyhodnocení bylo zahrnuto 199 zařízení.

Při srovnání mzdových nákladů na pečující a nepečující osoby je třeba brát v úvahu, že rozdělení těchto nákladů je často nejednoznačné (např. pečující osoby v části své pracovní doby vykonávají i podpůrné činnosti), a z tohoto důvodu je vhodné sledovat zejména celkové náklady na provoz DS. I přes tyto limity je zřejmé, že průměrné měsíční mzdové náklady na nepečující osoby na jedno dítě jsou výrazně vyšší u nejmenších DS do 6 dětí (3,1 tisíce Kč) a jsou přibližně dvojnásobné oproti velkým DS ve velikosti 13 až 24 dětí (1,5 tisíc Kč).

Tabulka 16: Měsíční mzdové náklady na nepečující osoby na jedno dítě a na DS podle velikosti DS, v Kč

Velikost DS	Velikost vzorku	Průměrné mzdové náklady na nepečující osoby	
		na dítě	na DS
Do 6 dětí	13	3 131	18 463
7 až 12 dětí	132	2 055	21 979
13 až 24 dětí	54	1 461	27 659
Celkem	199	1 964	23 291

V regionálním pohledu nejvyšší náklady na nepečující osoby uvedly DS v regionech Severozápad a Jihozápad (přibližně 2,5 tisíc Kč), nejnižší pak v regionu Moravskoslezsko (1,5 tisíc Kč). Zde stojí za povšimnutí údaje za region Severozápad, v němž jsou na základě získaných dat mzdové náklady na pečující osoby nejnižší, a naopak mzdové náklady na nepečující osoby nejvyšší. Tento rozpor však může být dán právě nejednoznačným rozlišením, které je popsáno výše.

Tabulka 17: Měsíční mzdové náklady na nepečující osoby na jedno dítě a na DS podle regionu, v Kč

NUTS 2	Velikost vzorku	Průměrné mzdové náklady na nepečující osoby	
		na dítě	na DS
Praha	25	1 983	25 743
Střední Čechy	35	1 967	21 635
Jihozápad	21	2 504	27 718
Severozápad	18	2 557	21 549
Severovýchod	27	1 695	20 084
Jihovýchod	33	1 913	26 156
Střední Morava	17	1 762	22 150
Moravskoslezsko	23	1 518	20 962
Celkem	199	1 964	23 291

4.4. Ostatní náklady

Náklady na nájemné a mzdy (pečujících i nepečujících osob) tvoří přibližně 90 % celkových nákladů dětských skupin. Mezi zbývajících 10 % nákladů byly zařazeny náklady na účetnictví, úklid, údržbu, vybavení a další nespécifické náklady (např. pojištění). Respondenti byli upozorněni na to, aby uvedli všechny náklady, které nejsou započteny do mzdových nákladů a nákladů za nájem. Zvlášť měli uvést náklady na čtyři položky, tj. účetnictví, úklid, údržbu, vybavení. Zároveň mohli vybrat variantu „Jiné“, u které mohli dále specifikovat, o jaké položky se jedná. Mezi jiné položky respondenti řadili např. administrativu, BOZP, pojištění, údržbu zahrady, školení/vzdělávání zaměstnanců, externí výukové programy, výlety, divadla, telefon, internet, web, software, dovoz stravy či pojištění. Podstatná část zařízení ostatní náklady neuvedla vůbec, nebo pouze některé z nich (35 % zařízení uvedlo nejvýše dva typy ostatních nákladů).

Vzhledem k limitům evidence a vykazování ostatních nákladů je třeba jejich strukturu podle velikosti DS brát pouze orientačně.

Tabulka 18: Ostatní měsíční náklady na jedno dítě podle velikosti DS, v Kč

Velikost DS	Průměrné ostatní náklady				
	Účetnictví	Úklid	Údržba	Vybavení	Jiné náklady
Do 6 dětí	293	185	115	443	88
7 až 12 dětí	174	111	153	367	51
13 až 24 dětí	173	117	175	375	134
Celkem	180	117	157	374	76

Přestože konkrétní vyčíslení ostatních nákladů v jednotlivých položkách je pouze orientační, jejich celkový objem byl v rámci datového souboru konzistentní a při úvahách o celkových nákladech na provoz dětských skupin lze počítat s tím, že tvoří přibližně jejich desetinu.

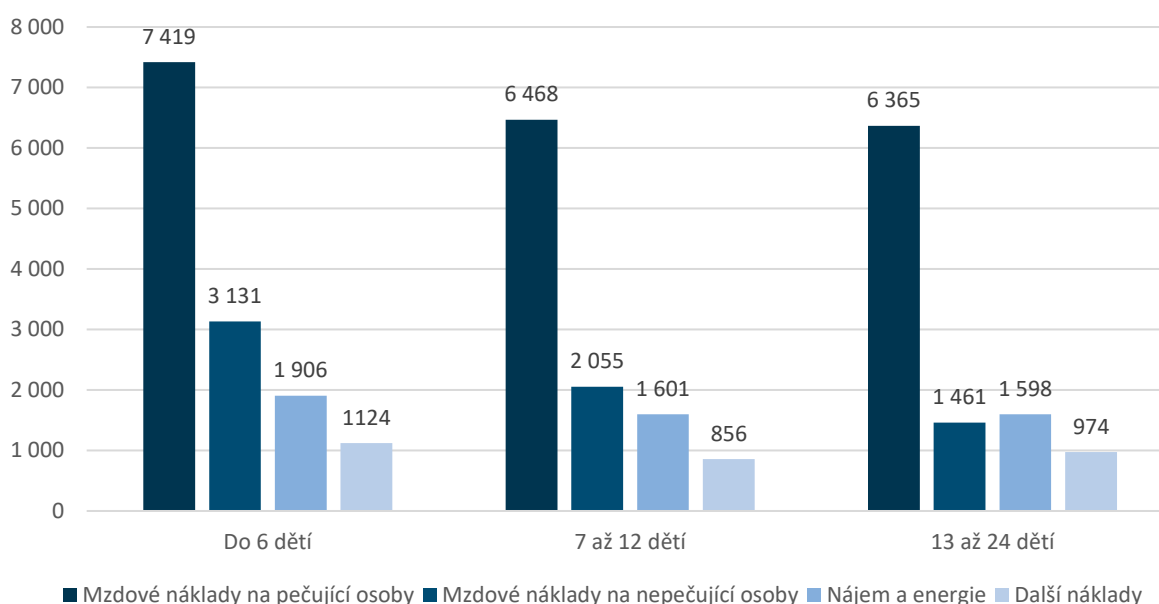
V Tabulce 19 jsou představeny všechny měsíční náklady na jedno dítě, a to za tři velikostní kategorie DS. Po součtu průměrů všech zjišťovaných nákladů docházíme k **průměrné měsíční částce na jedno dítě ve výši 10 966 Kč**, což je přesně o sto korun méně než částka zjištěná horizontálním přístupem, tedy za jednotlivá zařízení (srovnej Tabulka 7). I v tomto případě nacházíme podstatné rozdíly podle velikosti DS. Průměrné náklady jsou nejvyšší u nejmenších zařízení, kde činí 13,6 tisíc Kč, u středně velkých zařízení dosahují necelých 11 tisíc Kč a u největších zařízení částka činí 10,4 tisíc Kč na dítě za měsíc.

Tabulka 19: Přehled všech měsíčních nákladů na jedno dítě podle velikosti DS, v Kč

Typ nákladu	Průměrná částka	Průměrná částka		
		Do 6 dětí	7 až 12 dětí	13 až 24 dětí
Mzdové náklady na pečující osoby	6 486	7 419	6 468	6 365
Mzdové náklady na nepečující osoby	1 964	3 131	2 055	1 461
Nájem a energie	1 612	1 906	1 601	1 598
Účetnictví	180	293	174	173
Úklid	117	185	111	117
Údržba	157	115	153	175
Vybavení	374	443	367	375
Jiné ostatní náklady	76	88	51	134
Součet průměrných nákladů	10 966	13 580	10 980	10 398

N = 377

Graf 4: Přehled všech průměrných měsíčních nákladů na jedno dítě podle velikosti DS, v Kč

4.5. Porovnání nákladů za jednotlivé položky mezi různými typy DS

Zatímco v předchozích kapitolách byla vyčíslena struktura jednotlivých nákladů podle velikosti DS a regionu, v této kapitole se zaměříme na srovnání nákladů, a to:

- u podnikových a veřejných DS
- u DS, které platí nějaké nájemné, a těch, které platí pouze symbolické nájemné (viz kapitola 2.4.1.).

Tabulka 20 ukazuje, že podnikové DS platí průměrně vyšší částky za nájemné a energie a také za mzdové prostředky na pečující osoby. Na druhou stranu mají podstatně nižší výdaje na mzdové náklady nepečujících osob (tj. koordinátor/ka, účetní apod.). V případě podnikových DS tyto náklady nese sám zřizovatel a do nákladů těchto zařízení tedy zřejmě přímo nevstupují.

Ty dětské skupiny, které nemají žádné náklady na nájemné, energie a služby, případně platí pouze symbolické částky (pro tuto analýzu do výše 6 tisíc Kč za měsíc), mají zároveň nižší náklady i v ostatních kategoriích nákladů, i když rozdíly nejsou tak výrazné jako u samotného nájmu. Zřizovateli pěti DS,

kteří nemají vůbec žádné náklady na nájemné, energie a služby, jsou organizační složky státu⁶, územně samosprávné celky a příspěvkové organizace. Mezi 66 zřizovateli, kteří nemají náklady na nájemné, nicméně hradí energie a služby, jsou ve 40 % územně samosprávné celky, 21 % příspěvkové organizace, 15 % spolky, 8 % školy nebo školská zařízení, 6 % organizační složky státu. Zatímco celkově jsou v 80 % dětské skupiny zřizovány neziskovým sektorem (viz kapitola 2.2.3), u DS, které platí pouze symbolické platby za nájemné, je zřizovatelem nejčastěji veřejný sektor.

Tabulka 20: Přehled všech měsíčních nákladů na jedno dítě podle typu DS a plateb nájemného, v Kč

Typ nákladu	Velikost vzorku	Typ DS		Platba nájemného	
		Veřejná	Podniková	Nad 6 000 Kč	Symbolické
Nájem a energie ⁷	303	1 456	1 622	1 612	272
Mzdové náklady na pečující os.	324	6 461	6 790	6 537	6 053
Mzdové náklady na nepečující os.	199	2 036	923	2 003	1 609
Ostatní náklady celkem	339	1 031	971	1 051	792
Součet průměrných nákladů	-	10 984	10 306	11 203	8 726

⁶ Naopak, jedna DS zřizovaná organizační složkou státu, uvedla měsíční nájem ve výši 50 tisíc Kč/měsíc.

⁷ Při výpočtu bylo odstraněno 5 % minimálních a maximálních hodnot z nájemného, které nebylo symbolické.

5. Minimální potřebná částka na jedno místo v dětské skupině

Zařízení byla v rámci šetření dotázána také na minimální měsíční částku na jedno místo v DS (bez stravy), která je podle jejich uvážení nutná k zajištění provozu zařízení. Zároveň byli respondenti instruováni, že mají odhlédnout od zdrojů financování, které mají v současné době k dispozici.

Respondenti volili odpovědi v intervalu od 0 Kč do 30 tisíc Kč za měsíc na jedno dítě. Menší část zařízení (16 %) uvedla měsíční náklady na dítě nižší než 5 tisíc Kč, z toho pět zařízení uvedlo náklady ve výši 0 Kč. Je patrné, že i v tomto případě by bylo velmi problematické interpretovat odpovědi na tuto otázku za celý soubor, když podstatná část respondentů na položenou otázku neodpovídala korektně a uváděla údaje, které nemohou odpovídat reálným nákladům na jedno dítě (viz kapitoly výše). I v této části analýzy jsme proto přistoupili k očištění datového souboru a pracovali jsme pouze s daty poskytnutými od těch poskytovatelů, kteří uvedli měsíční částku na dítě ve výši alespoň 5 tisíc Kč⁸.

Průměrná hodnota, kterou v této otázce respondenti uvedli, činí 10 502 Kč na dítě za měsíc, s mediánovou hodnotou 10 tisíc Kč na dítě za měsíc. Ačkoliv je tento údaj přibližně o 500 Kč nižší než vypočtené hodnoty reálných nákladů, lze říci, že zjištěným hodnotám řádově odpovídá.

Rozdíly v odhadu minimální potřebné částky podle velikosti dětských skupin jsou uvedeny v Tabulce 21. V tomto případě se vliv velikosti skupiny neukazuje příliš významný. Nejvyšší minimální potřebné částky odhadují malé a zároveň velké dětské skupiny (11,3 resp. 11,1 tisíc Kč), zařízení střední velikosti odhadují nejnížší náklady ve výši 10,2 tisíc Kč.

Tabulka 21: Průměrná minimální potřebná částka a zjištěné celkové náklady na jedno dítě podle velikosti DS, v Kč

Velikost DS	Minimální potřebná částka		Celkové reálné náklady (viz kap. 3)	
	Velikost vzorku	Průměr	Velikost vzorku	Průměr
Do 6 dětí	17	11 297	11	13 465
7 až 12 dětí	206	10 154	190	11 109
13 až 24 dětí	93	11 127	87	10 669
Celkem	316	10 502	288	11 066

I v případě této otázky se regionální rozdíly ukazují jako významný faktor (viz Tabulka 22). Zařízení působící v Praze uvádí minimální potřebnou částku v průměru ve výši 12,1 tisíc Kč. Na druhé straně nacházíme regiony Střední Morava a Severovýchod s průměrnou částkou přibližně 9,7 tisíc Kč. Nejnížší průměrnou minimální potřebnou částku ve výši necelých 9,5 tisíc Kč uváděli respondenti z regionu Severozápad.

⁸ Odpovídá zaokrouhlené částce zjištěných minimálních celkových nákladů na jedno dítě, viz Tabulka 8.

Tabulka 22: Minimální potřebná částka na jedno dítě podle regionu, v Kč

NUTS 2	Minimální potřebná částka		Celkové reálné náklady (viz kap. 3)	
	Velikost vzorku	Průměr	Velikost vzorku	Průměr
Praha	44	12 111	42	12 099
Střední Čechy	44	10 830	40	12 687
Jihozápad	29	10 462	31	10 901
Severozápad	28	9 450	26	9 831
Severovýchod	55	9 768	45	10 159
Jihovýchod	52	10 797	44	11 756
Střední Morava	30	9 688	28	10 205
Moravskoslezsko	34	10 353	32	9 923
Celkem	316	10 502	288	11 066

Hodnoty odhadovaných nákladů potřebných k zajištění provozu DS můžeme opět porovnat se zjištěnými celkovými měsíčními náklady. V případě dětských skupin z Prahy odpovídala uváděná průměrná částka potřebná k zajištění provozu zjištěným celkovým nákladům. Moravskoslezsko je jediným regionem, u kterého odhadovaná minimální potřebná částka převýšila zjištěnou částku (o 430 Kč). U ostatních regionů respondenti uváděli nižší minimální potřebnou částku na dítě, než ukázala analýza celkových nákladů, přičemž výrazně největší rozdíl u Středních Čech činil téměř 1,9 tisíc Kč, druhý největší rozdíl téměř 1 tisíc Kč byl u regionu Jihovýchod (viz Tabulka 22).

6. Povinné poplatky za umístění dítěte

Dětské skupiny mohou od rodičů vybírat za umístění dítěte poplatky. V šetření měli respondenti uvést výši povinných měsíčních poplatků za umístění jednoho dítěte v dětské skupině v Kč, a to za běžného provozu při celotýdenní docházce, bez zahrnutí stravného.

Šetření ukázalo, že se zařízení od sebe podstatně odlišují v tom, jakou výši finanční spoluúčasti ze strany rodičů vyžadují a že některá zařízení nevybírají poplatky žádné. Konkrétně byla mezi dotazovanými 4 % zařízení, která od rodičů nevybírají žádné povinné poplatky, 28 % vybírá poplatky do 2 tisíc Kč, 43 % zařízení má poplatky nastavené od 2 do 5 tisíc Kč, u 23 % zařízení činí povinné poplatky od 5 do 10 tisíc Kč a 2 % zařízení uvedla výši poplatků 10 tisíc Kč či vyšší, přičemž nejvyšší uvedená částka na dítě za měsíc činila 14 800 Kč.

Provozovateli 14 zařízení, která nevybírala žádný poplatek, jsou ve čtyřech případech zástupci organizačních složek státu, ve čtyřech případech spolky, ve třech případech územně samosprávné celky, dvě církevní organizace a škola nebo školské zařízení. Pro většinu těchto zařízení není provozování DS hlavní činností. Jedná se spíše o menší zařízení, která vykazovala též nulové náklady na nájemné, energie a služby. Pět těchto DS je podnikových a devět veřejných.

Podíváme-li se na vybírání poplatků z hlediska typu zařízení, pak mezi podnikovými DS vybírá poplatek cca 19 %, zatímco u veřejných DS pouze necelá 3 %. Největší podíl zařízení, která nevybírají poplatky, se vyskytuje v Praze.

U zařízení, která uváděla povinné poplatky přesahující 10 tisíc Kč na dítě za měsíc, bývá provozování DS jejich hlavní činností a jsou velikostí střední nebo velká. V jednom případě jde o firemní DS, u ostatních jsou zřizovateli neziskové společnosti (5x spolek, 3x ústav).

V další části kapitoly nebyla zahrnuta zařízení, která nevybírají poplatek a jejichž situace je tak specifická, tj. pracujeme se souborem 363 zařízení. Průměrná částka povinného poplatku, který platí rodiče za umístění dítěte činí 3 514 Kč za měsíc. V Tabulce 23 jsou uvedeny průměrné, minimální a maximální výše poplatků rozdělené podle tří kategorií velikosti zařízení. Malá zařízení do 6 dětí vybírají průměrně nejnižší měsíční poplatky ve výši 3,1 tisíce Kč, u DS střední velikosti činí průměrná výše poplatků téměř 3,4 tisíce Kč a nejvyšší poplatky vybírají velké DS, u nichž průměrná výše poplatku činí necelé 4 tisíce Kč.

Tabulka 23: Výše měsíčních poplatků na jedno dítě podle velikosti DS, v Kč

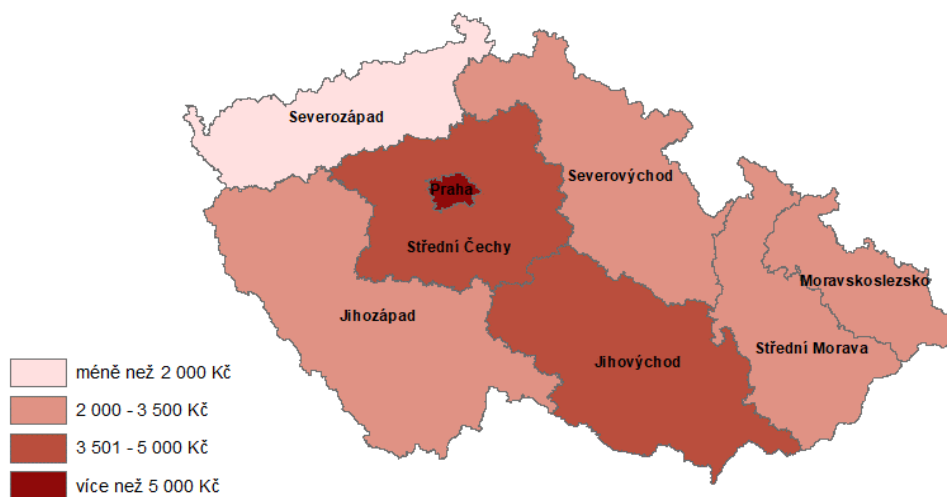
Velikost DS	Velikost vzorku	Průměr	Minimum	Maximum
Do 6 dětí	16	3 072	250	9 500
7 až 12 dětí	239	3 352	120	14 800
13 až 24 dětí	108	3 936	30	10 900
Celkem	363	3 514	30	14 800

Při srovnání výše poplatků se opět ukazují značné rozdíly zejména podle regionu, ve kterém zařízení nabízí služby (viz Mapa 2). V souladu s očekáváním se od zbytku republiky odlišuje Praha, kde je nastavena celorepublikově výrazně nadprůměrná výše měsíčních poplatků, která činí více než 6,6 tisíc Kč. Téměř dvě třetiny pražských zařízení vybírají poplatky přesahující částku 5 tisíc Kč na dítě za měsíc. S velkým odstupem jsou nastaveny poplatky za DS v regionech Jihovýchod a Střední Čechy, kde činí v průměru cca 4,1 tisíc Kč na dítě za měsíc.

Nejnižší poplatky naopak uváděla zařízení provozovaná v regionu Severozápad (Ústecký a Karlovarský kraj), kde je průměrná částka poplatků ve výši 1,5 tisíce Kč, přičemž naprostá většina zařízení vybírá

poplatky nižší než 2 tisíce Kč, případně je nevybírání vůbec (83 %). Ani jedno zařízení v tomto regionu neuvedlo výši měsíčních poplatků přesahující 2,5 tisíce Kč.

Mapa 2: Průměrná výše měsíčních poplatků na jedno dítě podle NUTS 2, v Kč

Tabulka 24: Měsíční poplatky na jedno dítě podle NUTS 2, v Kč

NUTS 2	Velikost vzorku	Průměr	Minimum	Maximum
Praha	47	6 650	500	14 800
Střední Čechy	54	4 101	500	10 000
Jihozápad	40	3 019	400	7 000
Severozápad	32	1 488	120	2 500
Severovýchod	58	2 364	240	7 500
Jihovýchod	60	4 162	300	8 000
Střední Morava	35	2 568	200	5 200
Moravskoslezsko	37	2 605	30	6 200
Celkem	363	3 514	30	14 800

Výsledky šetření ukazují, že nejnižší poplatky vybírají malé DS, u nichž jsou přítomny náklady připadající na jedno dítě nejvyšší. Statistická data z jiných zdrojů konzistentně vyhodnocují mzdy zejména v Praze jako vysoce nadprůměrné, čemuž odpovídají i vysoké poplatky, které jsou požadované pražskými zařízeními. Lze tedy předpokládat, že rozdíly v nastavení výše poplatků za umístění dítěte do DS odpovídají spíše odlišným poptávkám, hladině mezd a kupní síle rodičů v regionu než reálným nákladům.

Ze srovnání podle typu DS vyplývá, že průměrná výše poplatku ve veřejných a podnikových DS je téměř totožná, činí 3,5 tisíc Kč na dítě za měsíc. Ovšem zde je potřeba upozornit na to, že téměř pětina podnikových DS žádné poplatky nevybírání a tyto DS nejsou v tomto průměru zahrnuty.

7. Pečující a nepečující osoby

V předchozích kapitolách jsme se do detailu zabývali otázkami spojenými s náklady na provoz dětských skupin a výši poplatků za poskytované služby. V této části analýzy budou výsledky reálných nákladů doplněny o další zjištění související s nejdůležitějším aspektem provozu DS, a to zaměstnáváním zejména osob pečujících o děti v dětských skupinách, včetně počtu osob v zařízení, rozsahu odpracovaných hodin a typu pracovněprávního vztahu. Považujeme za důležité připomenout, že pro tuto a následující kapitolu nebylo využíváno čištění dat popsané v kapitole 2.4.

7.1. Počty pečujících osob

V rámci šetření byla zařízení dotazována na to, kolik osob se u dětí fyzicky vystřídá během týdne, bez ohledu na rozsah či typ pracovního úvazku. V datovém souboru jsou zařízení, která zaměstnávají jednu⁹ až osm pečujících osob. Nejběžněji (ve více než třech čtvrtinách dotazovaných zařízení) o děti během týdne pečují tři až pět osob, přičemž největší podíl ve vzorku mají zařízení, která zaměstnávají celkem čtyři pečující osoby (34 %).

Velikost zařízení pochopitelně souvisí s počtem pečujících osob. Malá zařízení s kapacitou do 6 dětí zaměstnávají v průměru 2,3 pečující osoby (maximum pět osob), střední DS o kapacitě 7 až 12 dětí v průměru 3,4 pečující osoby (maximum osm osob) a největší zařízení o kapacitě 13 až 24 dětí v průměru 4,3 pečující osoby (maximum sedm osob). Respondenty uváděné hodnoty odpovídají plnění zákonných minimálních podmínek na personální obsazenost DS, kdy od počtu 7 dětí musí péči zajišťovat minimálně dvě osoby, resp. 3 osoby, pokud je ve skupině dítě mladší dvou let (pozn. věková struktura dětí umístěných DS nebyla předmětem tohoto šetření).

Tabulka 25: Počet pečujících osob podle velikosti DS, průměr, minimum, maximum

Velikost DS	Velikost vzorku	Průměr	Minimum	Maximum
Do 6 dětí	18	2,3	1	5
7 až 12 dětí	244	3,4	2	8
13 až 24 dětí	109	4,3	3	7
Celkem	371	3,6	1	8

7.2. Objem hodin odpracovaných pečujícími osobami

V rámci šetření byl také za jednotlivá zařízení zjišťován celkový počet hodin odpracovaných během týdne pečujícími osobami, a to bez ohledu na výši úvazku jednotlivých pečujících osob.

Průměrný počet hodin odpracovaných pečujícími osobami za týden na jedno zařízení činil téměř 108 hodin, tj. 2,7 plného úvazku (viz Tabulka 26). U malých skupin do 6 dětí byl celkový počet hodin nejnižší, činil necelých 55 hodin, tj. 1,4 plného úvazku. U zařízení střední velikosti činil skoro 97 hodin, tj. 2,4 plného úvazku a ve velkých skupinách s kapacitou 13 až 24 dětí činil 143 hodin, tj. více než 3,5 plného úvazku.

⁹ Do zpracování nebyla zařazena data za DS, kde byla uvedeno 0 zaměstnaných pečujících osob (zařízení v únoru 2020 nebylo zatím v provozu). Nebyly zahrnuty odpovědi zařízení, kde byly uváděny počty osob ve zlomcích.

7.3. Typy pracovněprávních vztahů pečujících osob

V šetření byli dále respondenti dotazováni na to, kolik hodin práce vykonávaly pečující osoby v závislosti na typu uzavřeného pracovněprávního vztahu: a) pracovní smlouva – pracovní poměr (PP), b) dohoda o pracovní činnosti (DPČ), c) dohoda o provedení práce (DPP).

Z odpovědí vyplývá, že naprostá většina zařízení zaměstnává alespoň část pečujících osob na pracovní poměr (PP), v rámci pracovního poměru je také odpracován zdaleka největší objem hodin v DS, a to 88 %.

Klasický pracovní poměr je v mnoha případech doplňován i dohodami o pracovní činnosti a o provedení práce. Na DPP zaměstnává pečující osoby 43 % zařízení a takto zaměstnané osoby odpracují v průměru 22 hodin týdně (medián je 20 hodin). Pouze 16 % zařízení uvedlo, že zaměstnává pečující osoby také formou DPČ. Na tento typ smlouvy činí průměrný týdenní počet odpracovaných hodin 21 (medián je 20 hodin).

Pouze pět DS uvedlo, že žádnou pečující osobu nezaměstnává na pracovní poměr, ale zaměstnává je pouze na základě uzavřené DPP (tři DS), resp. na základě DPP i DPČ (dvě DS).

Nyní se podíváme na počet odpracovaných hodin podle velikosti zařízení. Podíl hodin odpracovaných pečujícími osobami zaměstnanými v pracovním poměru je největší u velkých zařízení, činí 92 %, zatímco u malých přibližně 83 %. U malých DS téměř 16 % odpracovaných hodin připadá na osoby s uzavřenou dohodou o provedení práce. Dá se shrnout, že čím menší zařízení, tím větší část odpracované doby připadá na osoby zaměstnané na dohody konané mimo pracovní poměr.

Tabulka 26: Průměrný týdenní počet hodin odpracovaných pečujícími osobami podle velikosti DS a typu pracovněprávního vztahu, v hodinách

Velikost DS	Velikost vzorku	Průměrný počet hodin odpracovaných všemi PO za týden			
		Celkem	Z toho:		
			PP	DPČ	DPP
Do 6 dětí	17	54	45	1	9
7 až 12 dětí	238	97	83	4	10
13 až 24 dětí	103	143	131	2	10
Celkem	358 ¹⁰	108	95	3	10

7.4. Typy pracovních pozic a pracovněprávních vztahů nepečujících osob

V dotazníkovém šetření se také zjišťovalo, jaké další osoby v nepečujících profesích dětské skupiny zaměstnávaly v únoru 2020, aby zajistily chod zařízení. Konkrétně byla zařízení dotazována na tři předem vybrané pozice: a) koordinátor/ka nebo projektový/á manažer/ka, b) pracovník/pracovnice na úklid, c) účetní. Respondenti mohli také zvolit dvě jiné pozice, které měli dále upřesnit. Celkově tak dotazovaní mohli uvést až pět pozic, u kterých bylo (kromě nákladů) zjišťováno i to, zda je organizace přímo zaměstnává, nebo zajišťuje služby těchto osob nějakým jiným způsobem.

Nejvíce respondentů uvádělo, že v průběhu sledovaného měsíce DS zaměstnávaly jednu až tři nepečující profese. Větší počet obsazovaných pozic uváděla největší zařízení a ta, která mají provozování DS jako svou hlavní činnost. V šetření se objevilo celkem sedm zařízení, ve kterých dle respondentů nebyla v únoru 2020 obsazena ani jedna z nepečujících pozic. Neznamená to však, že by

¹⁰ Nezahrnuti odpovědi respondentů, kteří uvedli týdenní počet odpracovaných hodin odpracovaných jednou pečující osobou vyšší než 40 hod/týden.

těmto zařízení nevznikaly provozní náklady, celkem 5 z těchto DS uvedlo náklady na účetnictví a 1 DS náklady na úklid.

Ze zařízení zúčastněných v šetření uvádí 78 %, že mají v běžném provozu obsazenou pozici pracovníka/pracovnice na úklid, 70 % zařízení má obsazenou pozici koordinátora/ky a přibližně 50 % zařízení uvedlo, že má obsazenou pozici účetní. Jinou pracovní pozici uvedlo 37 % respondentů, dvě jiné pracovní pozice uvedlo celkově 15 % dotazovaných. Z jiných pracovních pozic DS nejčastěji uváděly provozní, stravovací nebo administrativní pracovník/pracovnice, ředitel/ka či vedoucí dětské skupiny a lektor/ka volnočasových aktivit. Tyto pozice uvedlo 3-11 % respondentů. Již jen jednotlivě uváděli respondenti další typy pozic, např. propagace, IT, finanční manažer/ka, pomocná síla.

Mezi pracovními pozicemi koordinátorů/rek, pracovníků/pracovnic na úklid a účetních se v datech ukazují poměrně výrazné rozdíly, pokud jsou analyzována z hlediska forem uzavřených smluvních vztahů (viz Tabulka 27). Zatímco u pozice koordinátorů/rek či projektových manažerů/manažerek byla v téměř polovině případů uzavřena pracovní smlouva, u pozic zaměstnanců/zaměstnankyň na úklid nebo účetních byl pracovní poměr uzavřen pouze přibližně v pětině zařízeních, která obsazují tyto pozice. Zaměstnanci na úklid jsou nejčastěji zaměstnáni formou DPP, což zřejmě souvisí s nižším objemem hodin, které jsou pro zajištění úklidu potřeba. U pozice účetní je forma DPP volena přibližně ve třetině případů. Zároveň je pozice účetní oproti ostatním pozicím specifická v tom, že bývá častěji obsazena osobou samostatně výdělečně činnou (OSVČ), která své služby zařízení fakturuje (28 %). Případně je s účetními uzavírán jiný typ smluvního vztahu (15 %). Právě u jiných než zaměstnaneckých vztahů (OSVČ, jiné typy smluvních vztahů) byla pro respondenty obtížně zodpověditelná otázka na určení počtu odpracovaných hodin, protože odměna je stanovována smluvně na základě splnění úkolu, nikoli (pouze) dle časové náročnosti.

Tabulka 27: Typy pracovních právních vztahů v DS podle pozic nepečujících osob, v %

Typ pracovních právních vztahů	Koordinátor/ka		Uklízeč/ka		Účetní	
	Velikost vzorku	Podíl	Velikost vzorku	Podíl	Velikost vzorku	Podíl
PP (plný i zkrácený úvazek)	120	47 %	63	22 %	39	21 %
DPČ	18	7 %	33	11 %	10	5 %
DPP	77	31 %	164	57 %	58	31 %
OSVČ	20	8 %	14	5 %	53	28 %
Jiný typ smlouvy	18	7 %	15	5 %	28	15 %
Celkem	253	100 %	289	100 %	188	100 %

Z hlediska objemu odpracovaných hodin je zřejmé, že většina zařízení, která nepečující pozice obsazují, si v naprosté většině vystačí s jejich prací v objemu do 10 hodin týdně (viz Tabulka 28).

Ze tří v dotazníku nabízených profesí mají nejvyšší týdenní úvazky koordinátoři/koordinátorky či projektoví manažeři/manažerky (průměr 16 hodin za týden), u nichž jen necelá polovina má úvazek nižší než 10 hodin týdně a přibližně 20 % zařízení s tímto obsazeným místem zaměstnávala tyto osoby dokonce na poloviční či vyšší úvazek. Ze zařízení, která zaměstnávají osobu na úklid, 60 % uvádí méně než 10 hodin týdně úklidu (průměr 15 hodin za týden). Ze zařízení, která mají obsazenou pozici účetní/ho, uvádí 84 % nižší rozsah než 10 hodin týdně (průměr 8 hodin za týden).

Tabulka 28: Týdenní počet hodin odpracovaných nepečujícími osobami podle pozic, v %

Počet hodin za týden	Kordinátor/ka		Uklízeč/ka		Účetní	
	Velikost vzorku	Podíl	Velikost vzorku	Podíl	Velikost vzorku	Podíl
Do 10 hodin	125	49 %	172	59 %	157	83 %
11 až 20 hodin	78	31 %	69	24 %	23	12 %
21 až 30 hodin	26	10 %	18	6 %	1	1 %
31 až 40 hodin	23	9 %	25	9 %	7	4 %
Nad 40 hod ¹¹	1	1 %	5	2 %		
Celkem	253	100 %	289	100 %	188	100 %

¹¹ Nelze s jistotou říci, co stojí za uvedením vysokých týdenních úvazků (zejména nad 40 hod/týdně) u nepečujících profesí. Pravděpodobně se může jednat o chybný údaj neodpovídající instrukci (např. uvedení údaje za měsíc místo za týden, za více zařízení jednoho zřizovatele apod.).

8. Provoz zařízení v souvislosti s epidemií koronaviru

Dotazníkové šetření se v závěrečné části zaměřilo na téma fungování dětských skupin v dubnu 2020, tj. po dobu, kdy platila mimořádná opatření vyhlášená Vládou ČR v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2 na území České republiky. Respondenti byli dotazováni na to, zda zařízení v průběhu dubna fungovalo, případně z jakého důvodu byl jeho provoz omezen či přerušen, dále zda změnila zařízení pravidla pro výběr dětí, případně jakým způsobem, a nakonec i na očekávání ohledně fungování zařízení po úplném skončení epidemie.

8.1. Fungování v průběhu dubna 2020

U otázky na fungování DS mohli respondenti volit mezi sedmi variantami fungování od beze změny, přes omezení provozu až po přerušení provozu DS. Respondenti mohli také zvolit variantu Jiné, a doplnit ji o krátké vysvětlení. Tuto možnost využilo 16 % respondentů.

Celkově lze říci, že epidemie měla výrazný dopad na fungování DS, když u dvou třetin zařízení byl provoz po dobu dubna přerušen. Nejčastěji respondenti uváděli uzavření z preventivních důvodů z rozhodnutí zřizovatele/vedení DS a dále nezájem rodičů o službu. Dalších 12 % zařízení provoz nějakým způsobem omezilo, nejčastěji s odkazem na nižší zájem rodičů. Pouze u 7 % zařízení zůstal provoz v dubnu nezměněn, ovšem i v tomto případě některá zařízení uvedla, že v této době docházelo méně dětí.

Tabulka 29: Fungování DS v průběhu epidemie koronaviru, v %

	Velikost vzorku	Podíl
Provoz DS byl přerušen z preventivních důvodů z rozhodnutí zřizovatele	118	31 %
Provoz DS byl přerušen z důvodu nezájmu rodičů	111	29 %
Provoz DS byl omezen z důvodu nezájmu rodičů	32	8 %
Provoz DS fungoval beze změny	28	7 %
Provoz DS byl přerušen z důvodu nedostatku personálu (karanténa, ošetřovné)	17	5 %
Provoz DS byl omezen z preventivních důvodů z rozhodnutí zřizovatele	10	3 %
Provoz DS byl omezen z důvodu nedostatku personálu (karanténa, ošetřovné)	2	1 %
Jiné	59	16 %
Celkem	377	100 %

U otevřené odpovědi „Jiné“ byl text následně zakódován (viz Tabulka 30). I v rámci odpovědi „Jiné“ většina zařízení uvedla, že v dubnu 2020 došlo k přerušení provozu (77 % případů). V případě brněnských zařízení bylo opakovaně zmiňováno nařízení č. 5/2020 statutárního města Brna č. 5/2020 o přijetí krizového opatření – zákaz přítomnosti dětí v MŠ a dětských skupinách ze dne 16. 3. 2020. Právě tento konkrétní důvod pro přerušování fungování uvedla celá třetina dětských skupin v regionu Jihovýchod. Politické rozhodnutí na úrovni statutárního města se ukázalo jako zásadní faktor ovlivňující jednání provozovatelů a zároveň možnosti rodičů malých dětí v otázce zajištění jejich péče.

Tabulka 30: Kategorizace varianty jiné, v %

Varianta „Jiné“ - kategorizace	Velikost vzorku	Podíl
Provoz DS byl přerušen – kombinace několika důvodů	23	39 %
Provoz DS byl přerušen – důvod nařízení města	21	36 %
Různé fungování během 4/2020	8	14 %
Provoz DS byl omezen	4	7 %
Provoz DS byl přerušen – důvod nařízení vlády	1	2 %
Jiné – nezařaditelné	2	3 %
Celkem	59	100 %

Při uplatnění regionálního pohledu na fungování DS za mimořádných opatření se zdá, že se některé regiony liší v otázce toho, jak významný vliv měl úbytek zájmu o péči u rodičů. Zatímco na Jihovýchodě uváděla nízký zájem rodičů jako důvod omezení nebo přerušení provozu zařízení pouze čtvrtina dotázaných zařízení (25 %), v Praze a ve Středočeském kraji z důvodu nezájmu rodičů omezila či přerušila provoz téměř polovina zařízení (45 %, resp. 47 %).

Ta zařízení, která v průběhu epidemie měla otevřeno, nebo fungovala v omezeném režimu, byla dotazována na to, zda nějakým způsobem přizpůsobila pravidla pro výběr dětí. Necelá třetina uvedla, že tato pravidla opravdu přizpůsobila. Změna pravidel se týkala zejména zpřísnění hygienických opatření a kontroly zdravotního stavu dětí, dále nabídnutí uvolněných míst dětem rodičů integrovaného záchranného systému (ne vždy byla tato nabídka využita) a dětem z uzavřených mateřských škol.

8.2. Očekávání fungování po skončení epidemie

Téměř všechna zařízení (91 %) očekávají, že po úplném skončení epidemie koronaviru budou pokračovat v běžném provozu. Pouze 6 % respondentů uvedlo, že nedokáže situaci v budoucnosti posoudit. Omezení provozu očekávají 2 % zařízení. Úplné ukončení provozu uvedla čtyři zařízení (1 %), která uvedla jako důvody stěhování, nedostatek dětí a nedostatek personálu.

Zařízení jsou také poměrně optimistická ohledně očekávaných dopadů epidemie koronaviru na obsazenost. Téměř tři čtvrtiny uvádí, že obsazenost zařízení bude stejná jako před epidemií, nicméně 15 % zařízení se přesto obává nižšího zájmu rodičů, dalších 7 % uvádí nižší obsazenost v důsledku možných hygienických opatření a 6 % volilo jinou odpověď (nedokáže situaci posoudit, finanční potíže, odchod dětí do MŠ, vyšší zájem). Jeden provozovatel několika DS uvedl, že se během jednoho měsíce uzavření dostal do finančních potíží, protože se nevybíralo školné, ale náklady (mzdy, nájem, konzultace) zůstaly stejné. Díky dotacím problémy překoná, ale ztráta se bude projevovat i v následujícím období.

9. Závěr

Hlavním cílem představené analýzy bylo zmapovat reálné náklady dětských skupin na zajištění péče o děti v předškolním věku. Data byla získána prostřednictvím online dotazníkového šetření, ve kterém byla v červnu 2020 oslovena všechna zařízení tohoto typu působící na území České republiky. Šetření se zúčastnilo a data za svou organizaci poskytlo celkem 47 % oslovených provozovatelů dětských skupin.

Zařízení byla dotazována na náklady, které vznikají v jejich „běžném provozu“, přičemž jako referenční měsíc byl zvolen únor 2020 jako poslední měsíc před zavedením mimořádných opatření v návaznosti na epidemii koronaviru. V rámci běžného provozu byly zjišťovány jednotlivě hlavní typy nákladů mzdových i nemzdových, zároveň počty odpracovaných hodin osob, které pečují o děti, i osob, které zajišťují podpůrné činnosti. Kromě zjišťování nákladů dotazník pokrýval i otázky na výši měsíčních poplatků a minimální částku na jedno místo v dětské skupině, kterou zařízení potřebují k zajištění provozu. Závěrečná sada otázek se zaměřila na fungování DS v průběhu epidemie koronaviru v dubnu 2020 a očekávání do budoucna.

Vzhledem k tomu, že předložená analýza má sloužit jako jeden z podkladů pro rozhodování o potřebné výši příspěvku na provoz takového zařízení, je před představením hlavních závěrů důležité znovu připomenout, že zvolená metodologie a samotný analyzovaný datový soubor mají omezení, která neumožňují odpovědět s dostatečnou jistotou na všechny otázky, a proto doporučujeme výsledky této studie doplnit o další došetření. Kvalita dat získaná metodou dotazníkového šetření závisí na správném pochopení otázky ze strany respondenta, nelze se doptat, tudíž neumožňuje korigovat neúmyslné uvedení chybných údajů. U některých respondentů nelze zcela vyloučit odpovídání pouze odhadem, případně záměrné zkreslení některých údajů.

Pro zjištění reálných nákladů na provoz DS bylo přistoupeno k důkladnému očištění datového souboru, zaměřeného zejména na eliminaci extrémních a zřejmě chybně uvedených hodnot. Při interpretaci částky přepočtené na dítě je třeba mít na mysli, že celkové náklady DS byly přepočítány na jedno dítě z uvedené maximální kapacity, která nemusí odpovídat počtu dětí, které DS reálně navštěvují. Údaje o počtu dětí, které jsou v DS zapsány, resp. pravidelně dochází do DS, analyzovaný soubor neobsahuje. Postup práce se souborem je podrobně vysvětlen v části 2.4.

Pro vyhodnocení nákladů na provoz dětských skupin byly zvoleny dva analytické přístupy. Horizontální přístup slouží k vyhodnocení celkových nákladů na jedno dítě v rámci zařízení, vertikální potom k vyhodnocení, jakých hodnot nabývají jednotlivé náklady za všechna zařízení a jakou měrou se podílí na celkových nákladech. **Celkové měsíční náklady na provoz dětských skupin přepočtené na jedno dítě** se mezi zúčastněnými zařízeními značně liší, vypočítané hodnoty se pohybují od 5 tisíc do 23 tisíc Kč. **Průměrná hodnota je 11 066 Kč. Většinu nákladů představují mzdy pečujících osob (58 %).** Mezi další významné položky patří náklady na mzdy nepečujících osob (17 %) a náklady na nájem, energie a služby (15 %). V analýze se konzistentně ukazuje, že na výši provozních nákladů mají významný vliv především **velikost zařízení a region**, ve kterém zařízení poskytuje služby.

Malé dětské skupiny s kapacitou do šesti dětí mají v průměru na jedno dítě přibližně o 3 tisíce Kč vyšší měsíční náklady než zařízení pro 13 až 24 dětí. Celkové měsíční náklady malých zařízení činí průměrně 13,5 tisíce Kč na jedno dítě za měsíc, zatímco náklady velkých zařízení nad 12 dětí vychází na 10,7 tisíce Kč na jedno dítě za měsíc.

V souladu s tím, co bylo možné očekávat, se potvrzuje, že **nejvíce nákladné je provozování DS v Praze, Středních Čechách a také v regionu Jihovýchod**, kam spadá druhé největší město Brno a jeho okolí. Naopak **nejmenší náklady vykazují zařízení provozovaná v regionech Severozápad** (Karlovarský

a Ústecký kraj) a **Moravskoslezsko**. Tyto rozdíly v nákladech v zásadě odpovídají i regionálním odlišnostem ve výši povinných měsíčních poplatků, které zařízení vybírají od rodičů. Výrazně nejvyšší poplatky od rodičů vybírají pražská zařízení, kde činí v průměru 6,6 tisíc Kč na dítě při celotýdenní docházce (nezapočítáno 5 zařízení, která povinné poplatky nemají). Naopak nejmenší poplatky hradí rodiče v regionu Severozápad (Karlovarský a Ústecký kraj), kde v průměru nedosahují ani 1,5 tisíce Kč.

Při porovnání podnikových a veřejných DS výsledky analýzy ukazují, že **průměrné náklady na jedno dítě v podnikové DS jsou přibližně o 1 tisíc Kč nižší než průměrné náklady na dítě ve veřejné DS**. Náklady jsou zde sníženy zejména v položce mezd nepečujících osob a ostatních nákladů. Výše poplatku za umístění dítěte se u veřejných a podnikových DS neliší, pokud zahrnujeme ta zařízení, která poplatky vybírají.

Průměrná výše **povinných poplatků** za celotýdenní pobyt dítěte v dětské skupině, ve které se poplatky platí, činí přibližně **3,5 tisíc Kč za měsíc**. V celé čtvrtině zařízení jsou stanoveny povinné poplatky 5 tisíc Kč či více (nejvyšší poplatek 14 800 Kč). Šetření zároveň přineslo zjištění, že malé dětské skupiny udávají v průměru nejnižší měsíční poplatky za pobyt dítěte, přibližně jen 3,1 tisíce Kč. U velkých zařízení průměrná výše poplatků dosahuje téměř 4 tisíc Kč.

Pečující pracovníci bývají v dětských skupinách zaměstnáni téměř z 90 % na hlavní pracovní poměr. Dohody mimo pracovní poměr (DPP a DPČ) dětské skupiny u pečujících osob volí spíše doplňkově, nejvíce v nejmenších zařízeních, ale i tam představují pouze necelou pětinu odpracovaných hodin. Nepečující osoby zajišťující koordinaci, úklid nebo účetnictví jsou v DS zaměstnávány na kratší úvazky a častěji na dohody konané mimo pracovní poměr, respektive u účetních také na základě jiných smluvních vztahů. Některé DS obsazují pozice provozních pracovníků, ředitelů/vedoucích, stravovacích pracovníků či administrativních pracovníků.

Šetření se rovněž dotklo tématu epidemie koronaviru a jejího vlivu na provoz DS. Epidemie, resp. návazná opatření přijatá v souvislosti s ní, vedla k tomu, že **u více než dvou třetin zařízení byl provoz v průběhu dubna přerušen**, a to zejména z preventivních důvodů z rozhodnutí zřizovatele/vedení DS či nezájmu rodičů o služby. Naprostá většina zařízení nicméně očekává, že po úplném skončení epidemie bude pokračovat v běžném provozu a epidemie nebude mít vliv ani na obsazenost zařízení.

10. Seznam tabulek, grafů a map

Tabulka 1: Struktura datového souboru podle regionu soudržnosti a kraje, v %	4
Tabulka 2: Struktura datového souboru podle velikosti DS, v %.....	5
Tabulka 3: Struktura datového souboru podle regionu a velikosti DS, v %.....	6
Tabulka 4: Struktura datového souboru podle typu zřizovatele, v %	6
Tabulka 5: Struktura datového souboru podle typu DS, v %.....	7
Tabulka 6: Struktura datového souboru podle velikosti DS a toho, zda je provoz DS hlavní činností, v %	7
Tabulka 7: Celkové měsíční náklady na jedno dítě a na DS podle velikosti DS, v Kč	11
Tabulka 8: Celkové měsíční náklady na jedno dítě podle regionu, v Kč	11
Tabulka 9: Celkové měsíční náklady na jedno dítě podle typu DS, v Kč	12
Tabulka 10: Struktura celkových nákladů na jedno dítě, v %	12
Tabulka 11: Celkové měsíční náklady na jedno dítě podle plateb za nájemné, v Kč	13
Tabulka 12: Měsíční náklady na nájemné na jedno dítě a na DS podle velikosti DS, v Kč	14
Tabulka 13: Měsíční náklady na nájemné na jedno dítě a na DS podle regionu, v Kč	15
Tabulka 14: Měsíční mzdové náklady na pečující osoby na jedno dítě a na DS podle velikosti DS, v Kč	16
Tabulka 15: Měsíční mzdové náklady na pečující osoby na jedno dítě a na DS podle regionu, v Kč	16
Tabulka 16: Měsíční mzdové náklady na nepečující osoby na jedno dítě a na DS podle velikosti DS, v Kč.....	17
Tabulka 17: Měsíční mzdové náklady na nepečující osoby na jedno dítě a na DS podle regionu, v Kč	18
Tabulka 18: Ostatní měsíční náklady na jedno dítě podle velikosti DS, v Kč	18
Tabulka 19: Přehled všech měsíčních nákladů na jedno dítě podle velikosti DS, v Kč.....	19
Tabulka 20: Přehled všech měsíčních nákladů na jedno dítě podle typu DS a plateb nájemného, v Kč	20
Tabulka 21: Průměrná minimální potřebná částka a zjištěné celkové náklady na jedno dítě podle velikosti DS, v Kč	21
Tabulka 22: Minimální potřebná částka na jedno dítě podle regionu, v Kč	22
Tabulka 23: Výše měsíčních poplatků na jedno dítě podle velikosti DS, v Kč.....	23
Tabulka 24: Měsíční poplatky na jedno dítě podle NUTS 2, v Kč	24
Tabulka 25: Počet pečujících osob podle velikosti DS, průměr, minimum, maximum	25
Tabulka 26: Průměrný týdenní počet hodin odpracovaných pečujícími osobami podle velikosti DS a typu pracovněprávního vztahu, v hodinách	26
Tabulka 27: Typy pracovněprávních vztahů v DS podle pozic nepečujících osob, v %	27
Tabulka 28: Týdenní počet hodin odpracovaných nepečujícími osobami podle pozic, v %	28
Tabulka 29: Fungování DS v průběhu epidemie koronaviru, v %.....	29
Tabulka 30: Kategorizace varianty jiné, v %	30
Graf 1: Struktura datového souboru podle maximální kapacity, počet zařízení.....	5
Graf 2: Struktura DS, které platí nájemné, podle celkové výše měsíčního nájemného, v %.....	15
Graf 3: Struktura DS podle odhadu intervalu hrubé měsíční mzdy pečujících osob při plném úvazku, v %.....	17
Graf 4: Přehled všech průměrných měsíčních nákladů na jedno dítě podle velikosti DS, v Kč.....	19
Mapa 1: Průměrné celkové měsíční náklady na jedno dítě podle regionu, v Kč.....	12
Mapa 2: Průměrná výše měsíčních poplatků na jedno dítě podle NUTS 2, v Kč.....	24

11. Příloha: Dotazník

Poznámka v úvodu dotazníku:

Pokud Vaše organizace vykonává i jiný předmět činnosti, než je provoz DS, uvádějte prosím pouze informace vztahující se k dětské skupině.

*Základní část dotazníku se vztahuje k době před vypuknutím epidemie koronaviru. Odpovědi prosím uvádějte tak, **aby odpovídaly běžnému provozu DS před vypuknutím této epidemie, např. v únoru 2020.** V závěru dotazníku je několik otázek souvisejících s epidemií koronaviru.*

Pokud provozujete více DS, dotazník vyplňujte pouze za jednu z nich, a to tu, která byla zřízena jako první.

- 1) Upřesněte typ Vaší DS:
 - a) veřejná
 - b) podniková

- 2) Je provozování DS Vaší hlavní činností?
 - a) Ano
 - b) Ne

- 3) Uveďte kraj, ve kterém se nachází Vaše zařízení:
 - a) Hlavní město Praha
 - b) Středočeský kraj
 - c) Jihočeský kraj
 - d) Plzeňský kraj
 - e) Karlovarský kraj
 - f) Ústecký kraj
 - g) Liberecký kraj
 - h) Královéhradecký kraj
 - i) Pardubický kraj
 - j) Kraj Vysočina
 - k) Jihomoravský kraj
 - l) Olomoucký kraj
 - m) Zlínský kraj
 - n) Moravskoslezský kraj

- 4) Uveďte prosím typ zřizovatele
 - a) ústav
 - b) církevní organizace
 - c) územně samosprávní celek nebo jím založená právnická osoba
 - d) obecně prospěšná společnost
 - e) nadace nebo nadační fond
 - f) veřejná vysoká škola
 - g) spolek
 - h) příspěvková organizace
 - i) firemní poskytovatel
 - j) škola nebo školské zařízení
 - k) veřejná výzkumná organizace
 - l) profesní a podnikatelské sdružení
 - m) organizační složka státu

- 5) Uveďte maximální kapacitu Vašeho zařízení:

- 6) Uveďte Vaše měsíční náklady na nájemné, bez energií a služeb (v Kč):
- 7) Uveďte vaše průměrné měsíční náklady na energie a služby (v Kč):

Úvodní informace k této sekci

Instrukce: *Pokud pečující osoby zajišťují také některé z podpůrných činností (např. koordinaci projektu, úklid apod.), odhadněte počet hodin, které věnují péči o děti (ty zahrňte do otázky 9) a počet hodin, které věnují ostatním činnostem (ty zahrňte do otázky 11).*

- 8) Uveďte celkový počet pečujících osob, které jste zaměstnávali v únoru 2020:
Instrukce: Jedná se o počet osob, které se u dětí běžně vystřídají v průběhu jednoho týdne.
- 9) Uveďte souhrnný počet hodin, které odpracují všechny pečující osoby dohromady v průběhu jednoho běžného týdne (např. v únoru 2020):
Instrukce: plný úvazek odpovídá 40 hodinám týdně.

Z toho počet hodin

v rámci běžných pracovních smluv:

v rámci dohod o pracovní činnosti (DPČ):

v rámci dohod o provedení práce (DPP):

- 10) Uveďte, které pracovní pozice **nepečujících** osob, byly ve Vašem zařízení obsazeny k únoru 2020
Instrukce: Prosím zvolte vše, co je relevantní
- Koordinátor/ka, projektový/á manažer/ka
 - Pracovník/pracovnice na úklid
 - Účetní pracovník/pracovnice
 - Jiná pracovní pozice č. 1 – prosím vypište
 - Jiná pracovní pozice č. 2 – prosím vypište

- 11) U jednotlivých pracovních pozic **nepečujících** osob vypište, kolik hodin dané osoby na této pozici odpracovaly v průběhu jednoho běžného týdne, např. v únoru 2020.
Instrukce: *plný úvazek odpovídá 40 hodinám týdně.*

Pozn.: ukázány jen pozice, které byly vybrány v otázce 10.

- Koordinátor/ka, projektový/á manažer/ka počet hodin:
- Pracovník/pracovnice na úklid počet hodin: počet hodin:
- Účetní pracovník/pracovnice počet hodin:
- Jiná pracovní pozice č. 1 počet hodin:
- Jiná pracovní pozice č. 2 počet hodin:

- 12) U jednotlivých pracovních pozic dále uveďte, na jaký typ smlouvy osoby na této pozici pracovaly v únoru 2020 – možnosti odpovědi: HPP DPČ DPP OSVČ + Jiný typ smlouvy
Pozn.: ukázány jen pozice, které byly vybrány v otázce 10.

- Koordinátor/ka
- Účetní pracovník/pracovnice
- Pracovník/pracovnice na úklid
- Jiná pracovní pozice č. 1
- Jiná pracovní pozice č. 2

- 13) Uveďte celkové měsíční mzdové náklady za únor 2020 na:

Instrukce: *Uvedte mzdové náklady vč. povinných odvodů, zahrňte také odpovídající služby OSVČ.*

- a) Pečující osoby
- b) Nepečující osoby

14) Uvedte, jaké máte průměrné měsíční náklady na provoz zařízení v následujících oblastech, pokud nejsou zajišťovány interně a hrazeny z mezd pečujících či nepečujících osob:

Instrukce: *Uvedte všechny náklady, které nejsou započteny do mzdových nákladů a nákladů na nájem uvedených výše.*

- a) Účetnictví
- b) Úklid
- c) Údržba (vč. stavebních a technických úprav)
- d) Vybavení (např. nábytek, hračky, hygienické potřeby)
- e) Jiné, prosím specifikujte

15) Jaká je **celková** minimální měsíční částka na jedno místo ve Vaší DS (bez stravy), která je nutná k zajištění provozu dětské skupiny?

Instrukce: *Uvedte částku bez ohledu na to, jaké zdroje financování momentálně máte.*

16) Jaká je výše měsíčních povinných poplatků od rodičů za jedno dítě, bez poplatků za stravu, při celotýdenní docházce, které platili rodiče ve Vašem zařízení v době před vypuknutím epidemie?

17) Uvedte, jak fungovala DS v průběhu epidemie koronaviru, konkrétně v dubnu 2020?

- a) Provoz DS byl přerušen z důvodu **nezájmu rodičů**
- b) Provoz DS byl omezen z důvodu **nezájmu rodičů**
- c) Provoz DS byl přerušen z **preventivních důvodů** z rozhodnutí zřizovatele
- d) Provoz DS byl omezen z **preventivních důvodů** z rozhodnutí zřizovatele
- e) Provoz DS byl přerušen z důvodu **nedostatku personálu** (karanténa, ošetřovné apod.)
- f) Provoz DS byl omezen z důvodu **nedostatku personálu** (karanténa, ošetřovné apod.)
- g) Provoz DS fungoval beze změny
- h) Jiná možnost:

18) Přizpůsobili jste v souvislosti s epidemií koronaviru pravidla, podle kterých jste vybírali děti, kterým byla poskytována péče ve Vaší DS? Např. přednostní poskytování služeb rodičům pracujícím ve složkách IZS, rodičům dětí, kterým zavřeli MŠ apod.

Pozn. odpovídají pouze ti, kteří v otázce č. 17 volili odpovědi: b), d), f), g) a h)

- a) Ano
- b) Ne

19) Upřesněte prosím, jak konkrétně jste pravidla přizpůsobili:

20) Když uvažujete o fungování Vaší DS v září 2020, očekáváte, že bude stále v provozu? (Za předpokladu, že v té době nebude další vlna epidemie)

- a) Ano, bude v běžném provozu
- b) Ano, bude v omezeném provozu
- c) Ne, provoz DS bude dočasně pozastaven
- d) Ne, provoz DS bude zcela ukončen
- e) Nedokážu posoudit

21) Jaké očekáváte dopady epidemie koronaviru na fungování Vaší DS po jejím úplném skončení?

Pozn. odpovídají pouze ti, kteří v otázce č. 20 volili odpovědi: a), b), c) nebo e)

- a) Obsazenost bude stejná jako před epidemií
- b) Pokles zájmu ze strany rodičů
- c) Nižší obsazenost v důsledku možných hygienických opatření
- d) Jiná možnost:

22) Z jakého důvodu předpokládáte uzavření DS?

Pozn. odpovídají pouze ti, kteří v otázce č. 20 volili odpověď: d)

- a) Z důvodu nedostatečného zájmu rodičů
- b) Z důvodu nedostatku personálu
- c) Z jiného důvodu: